

A close-up, black and white photograph of a hand holding a small, round, light-colored object, possibly a seed or fruit, against a dark background. The hand is positioned in the center, with fingers gently cupping the object. The lighting is soft, highlighting the texture of the skin and the smooth surface of the object. The background is dark and out of focus.

m

Årsredovisning
2018

nationalmuseum

Innehåll

FÖRORD AV ÖVERINTENDENTEN	1
RESULTATREDOVISNING.....	4
Principer för redovisningen.....	4
Resultatredovisning för Nationalmuseum – redovisningens indelning.....	4
Redovisning av vissa myndighetsövergripande processer under året.....	5
Myndighetens uppdrag	6
Kvalitativa aspekter av verksamhetens resultat	7
PUBLIK VERKSAMHET OCH UTSTÄLLNINGAR	8
Besökare.....	8
Publikundersökningar	9
Utställningar.....	10
Pedagogisk verksamhet för vuxna, barn och unga	13
Ett museum för barn och unga	14
Nationalmuseum tillgängligt för alla.....	16
SAMLINGARNA	18
Andra visningsplatser och regional utställningsverksamhet.....	19
Förvärv.....	21
Bevarandet av samlingarna.....	22
Lån och utlån	23
FORSKNING OCH KUNSKAPSBYGGANDE	24
Forskning	24
Arkiv och bibliotek.....	25
Publikationer	26
Digitalisering och digital utveckling.....	26
NÅ UT I FLER KANALER	29
Sociala medier	29
Kampanjer	29
Press.....	30
Webbplatsen.....	30
PERSONAL OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING	31
Praktik och lönebidragsanställning	32
SAMHÄLLSANSVAR.....	33
Miljö	33
Jämställdhet och mångfald.....	33
Tillgänglighet för personer med funktionsvariation.....	33
Arbetsrättsliga villkor vid upphandling	34
SAMARBETEN.....	34

Samarbete med myndigheter och det civila samhället.....	35
Samarbete för mer kultur till fler	35
LOKALER	36
Magasin	36
Nationalmuseum Jamtli	37
Gustavsbergs Porslinsmuseum.....	37
AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET	39
FINANSIELL REDOVISNING	40
Resultaträkning.....	40
Balansräkning	41
Anslagsredovisning	43
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	44
Tilläggsuppgifter och noter	45
UNDERTECKNANDE.....	56

FÖRORD AV ÖVERINTENDENTEN

Den 13 oktober återinvigdes Nationalmuseum efter att ha varit stängt i fem år. Det blev ett av årets största och viktigaste konst- och designevenemang i de nordiska länderna. Samtidigt arbetade Nationalmuseum med flera andra viktiga projekt och initiativ under året: öppnade Nationalmuseum Jamtli i Östersund, planerade nästa steg för Gustavsbergs Porslinsmuseum, tog hand om 13 visningsplatser i Sverige, utformade en samlad lösning för lokalförsörjning och arbetade med en av de största föremålsflyttarna i museets historia med totalt 80 000 magasinerade konstverk och föremål. Även ett framtidsorienterat strategiarbete påbörjades under hösten.

I och med återinvigningen öppnade Nationalmuseum i ett nytt ljus. Förflyttningen av ett stort antal föremål till och från den nyrenoverade museibyggnaden innebar flera månader med kontinuerlig packning, upppackning, transport, logistik, installation, registrering i föremålsdatabas, samt avsyning och tillståndsbedömning. Trots den ambitiösa tidsplanen och flera komplicerade processer lyckades arbetet färdigställas och museet kunde öppna vid utlovad tidpunkt.

Det nyrenoverade Nationalmuseum har utökat den publika ytan med drygt 2 000 kvadratmeter genom utflytt av kontor, magasin och verkstäder och samlingspresentationerna innehåller över 5 200 konstverk och föremål att bekanta sig med. Tidslinjen är den stora, kronologiska presentationen av konst och design från 1500-talet fram till idag. Skattkammaren och Designmagasinet samt barnens utställning *Villa Curiosa* berikar helhetsupplevelsen. Ett ambitiöst designuppdrag var även museets restaurang där mer än 30 formgivare skapade en taktill designutställning som alla kan vara delaktiga i genom att besöka restaurangen för en fika, lunch eller middag. Också appen *Nationalmuseum Visitor Guide* som lanserades i samband med återinvigningen blev succé i sig: från återöppningen till årets utgång hade appen laddats ner av fler än 20 000 användare.

I samband med återöppnandet av Nationalmuseum visades flera temporära utställningar. *John Singer Sargent*, *Design Stories* och *A&E Design* var alla utställningar som vände sig till en bred publik. Ovannämnda utställningsverksamhet har stort betydelse inte enbart för alla som besöker museet i Stockholm, men också internationellt. Den skapar profil, förstärker varumärket och berättar om Nationalmuseums värdesättningar och forskningsintresse. Nationalmuseum har även omfattande samarbeten med andra museer och institutioner både i Sverige och utomlands, vilket gör att konsten tillgängliggörs på andra platser. Som ett exempel kan nämnas utställningen *Ingegerd Råman* på Crafts Gallery, The National Museum of Modern Art i Tokyo.

Under hösten tog Nationalmuseum emot runt 350 journalister och recensenter. Det nationella intresset var stort och mottagandet positivt. Artiklar publicerades också i ett stort antal internationella tidningar och tidskrifter såsom *The New York Times*, *The Art Newspaper*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *El Pais*, *Apollo Magazine*, *Le Figaro*, *The Daily Telegraph* m.fl. Fokus låg på arkitekturen, ljuset, färgsättningen och de nya samlingspresentationerna.

Besöksantalet blev en stor nyhet i sig tack vare fri entré. Under den första helgen hade museet nästan 17 000 besök och mot årets slut nådde Nationalmuseum rekordsiffran 311 303 besök. Målgrupperna innehöll kulturnyfika, stockholmare, turister, familjer med barn och unga vuxna men museet nådde också en hel del nya besökare som kom för första gången. Räknat med alla Nationalmuseums visningsplatser i Sverige och Tessininstitutet i Paris blev årets besöksantal 821 525.

Det publika bemötandet och det pedagogiska arbetet är helt avgörande för museet. Efterfrågan av pedagogiska aktiviteter var stort, till exempel fick mer än 360 grupper konsten och byggnaden levandegjord av någon av museets pedagoger på elva veckor. Samarbeten, kurser i huset och övriga visningar hölls för ytterligare 100 grupper samt totalt 120 skolgrupper.

Under året förstärkte Nationalmuseum den unika samlingen med 355 nyförvärv varav antal gåvor var 184. Samlingen kompletterades exempelvis med dansk, tysk och fransk romantik. Tack vare privata donationer och medel från stiftelser och fonder, kan Nationalmuseum fortfarande förvärva konst, design och konsthantverk. Som ett exempel bör nämnas Nationalmusei Vänners Designfond som har möjliggjort att förvärva ett flertal centrala exempel på samtida svensk industridesign.

Slutligen kan man ställa frågan vilka de som åstadkom allt detta är? Nationalmuseum hade vid 2018 års slut 155 medarbetare. Dessutom satsade Nationalmuseum på nya karriärbånar genom att ta in praktikanter, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och personer på lönebidragsanställning. Alla gjorde sitt bästa för att garantera att Nationalmuseum, Sveriges konst- och designmuseum, lyckades skapa meningsfulla möten mellan konst och människor.

FD Susanna Pettersson
Överintendent och myndighetschef

RESULTATREDOVISNING

Sammanfattningsvis har de av regering och riksdag uppsatta målen nåtts och Nationalmuseum bedömer att man uppfyllt sitt uppdrag.

Principer för redovisningen

Årsredovisningen består av resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning och noter. Myndigheten Nationalmuseum redovisar och kommenterar sitt resultat dels utifrån de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion, dels utifrån vad regeringen särskilt angett i regleringsbrev eller andra beslut. Myndigheten bestämmer själv, om regeringen inte beslutat annat, om indelningen av resultatredovisningen. Redovisningen ska främst visa hur verksamhetens väsentliga prestationer har utvecklats avseende volym och kostnader. Utöver det finns krav på att resultatredovisningen ska vara överskådlig och rättvisande. Enligt regleringsbrevet ska myndigheten definiera de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat.

Denna årsredovisning syftar till att möta regeringens behov av att följa upp myndighetens verksamhet utifrån tänkta effekter, måluppfyllelse och kvalitet. Samtliga redovisade resultat kommenteras och analyseras för att ge regeringen ett informativt underlag för redovisningen till riksdagen och för att kunna bedöma politikens genomslag. Syftet med årsredovisningen är, i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, att kortfattat ge underlag för regeringens uppföljning, prövning eller budgetering av myndighetens verksamhet.

Efter det att museibygnaden återöppnat och huset återigen tagits i bruk så har hyran ökat påtagligt i enlighet med de regler om hyressättning som myndigheten har att följa. Eftersom myndigheten enligt förordning (2007:1175) med instruktion för Nationalmuseum ska ha fri entré till utställningarna i de egna lokalerna så har myndigheten begränsade möjligheter att påverka sina intäkter. Det statliga bidraget utgör den största inkomstkällan, därutöver mottar myndigheten donationer, intäkter från olika typer av samarbeten samt entré för vissa tillfälliga utställningar i de egna lokalerna m.m.

Resultatredovisning för Nationalmuseum – redovisningens indelning

Myndighetens verksamhet har delats in i de tre övergripande uppgifterna enligt instruktion; att vårda, förteckna och berika de samlingar som anförtratts myndigheten (bevara), att genom samlingspresentationer och utställningar levandegöra den konst som museet har i sina samlingar (visa) och att inom det egna verksamhetsområdet verka för ökad kunskap grundad på forskning (forskning). Resultatet per verksamhetsgren redovisas i tabell 1 nedan.

Tabell 1

	Bevara			Visa			Forska			Total		
Intäkter och kostnader	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016
Intäkter av anslag	65 349	57 409	54 572	138 678	80 178	98 811	9 996	10 860	10 583	214 022	148 447	163 965
Avgiftsintäkter m.m.	1 410	1 849	2 387	13 573	19 061	32 245	4 880	5 351	4 809	19 863	26 261	39 441
Bidragsintäkter	2 036	3 513	3 731	3 327	2 776	2 536	2 756	709	305	8 119	6 998	6 572
Summa intäkter	68 794	62 770	60 690	155 578	102 016	133 591	17 632	16 920	15 697	242 004	181 706	209 978
Kostnad personal	26 714	22 405	21 452	51 436	55 026	63 150	10 827	9 659	8 657	88 977	87 090	93 259
Kostnad lokaler	23 391	20 903	22 098	29 986	14 162	17 239	3 105	3 125	3 325	56 482	38 190	42 662
Kostnad övrig drift	18 689	19 462	17 140	75 243	32 589	55 825	3 700	4 136	3 716	97 632	56 187	76 680
Summa kostnader	68 794	62 770	60 690	156 665	101 777	136 214	17 632	16 920	15 697	243 091	181 467	212 601
Årets kapitalförändring	0	0	0	-1 087	239	-2 623	0	0	0	-1 087	239	-2 623

I tabellen är Prins Eugens Waldemarsudde inkluderat tom 30 juni 2017.

Kostnaden för att visa samlingarna har ökat kraftigt under 2018 då stora resurser lagts på att inreda museet och skapa utställningar för att ta emot publiken från den 13 oktober. Den ökade kostnaden förklaras också av de stora kostnader som är förknippade med att ta emot det stora antalet besökare som glädjande nog velat komma till museet. Fr o m den 1 juli 2018 betalar Nationalmuseum också återigen kostnadshyra vilket avspeglas i lokalkostnaden för att visa samlingarna.

Inom bevarande har personalkostnaden ökat framförallt p.g.a. av de insatser som behövts för att förbereda de föremål som visas i utställningarna i det nya huset. Den ökade lokalkostnaden avser det magasin som Nationalmuseum tillträtt under 2018 som ska ersätta det magasin som ska tömmas under 2019.

Redovisning av vissa myndighetsövergripande processer under året

Inflyttning i nya lokaler

Den 13 oktober återinvigdes museibygnaden på Blasieholmen efter att ha varit stängd i fem år. Installationerna av konst, inflyttningen av inventarier och iordningställandet av lokalerna involverade samtliga delar av myndigheten och stora arbetsinsatser har genomförts av all personal vid museet. Återöppnandet och förändringen av verksamheten har påverkat myndigheten under många år men nådde sin kulmen under 2018.

Flytt av magasin

Vård och förvaring är en central verksamhet inom Nationalmuseum. Ändamålsenliga lokaler krävs för att kunna genomföra denna verksamhet med hög säkerhet och kvalitet. Möjligheten till kompromisser utan allvarliga följder är små. Myndighetens arbete med att samordna en lösning för vård och förvaring innebär flera stora arbetsinsatser som involverar packning och transport samt iordningställande omgärdat med mycket hög säkerhet.

Nya samlingspresentationerna

Återöppnandet av museibyggnaden innebär att museet har ytterligare drygt 2 000 kvadratmeter yta att visa konst på. Det gör att långt fler verk blir tillgängliga för besökarna än tidigare. Ett förberedande arbete med samlingspresentationerna utifrån olika koncept har pågått under många år men har intensifierats under en slutfas 2018 då mer än 5 200 verk ur samlingarna visas i museet.

Myndighetens uppdrag

Myndigheten Nationalmuseum har enligt förordning (2007:1175) med instruktion för Nationalmuseum till uppgift att främja konsten, konstintresset och konstvetenskapen. Myndigheten ska särskilt levandegöra de äldre konstformerna och deras samband med den nutida konsten och samhällets utveckling samt verka för konstnärlig och kulturell förnyelse. Myndigheten ska verka för att dess verksamhet ska vara en angelägenhet för alla människor i samhället. Myndighetens ansvars- och samlingsområde omfattar äldre måleri, skulptur, teckning och grafik, företräddelsevis från tiden före år 1900, samt porträtt, konsthantverk, form och design från äldre tid till nutid.

Myndigheten ska särskilt

1. vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta och genom nyförvärv berika de samlingar som har anförtratts myndigheten,
2. hålla ett urval av de samlingar som är avsedda för utställning tillgängligt för allmänheten, bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet samt bedriva utlånings- och depositionsverksamhet,
3. inom sitt område vetenskapligt bearbeta övriga samlingar av konst och konsthantverk som tillhör eller understöds av staten, och
4. verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde.

Enligt regleringsbrevet till Nationalmuseum avseende år 2018 ska myndigheten redovisa

- den verksamhet som svarar mot den unga publikens behov samt insatser för att öka den unga publiken,
- de åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning,
- åtgärder som vidtagits för att nå nya besökare, och
- effekterna av införandet av fri entré avseende förändringar i besöksutvecklingen i förhållande till tidigare år.

Därutöver ska myndigheten i samarbete med andra aktörer verka för att kulturen ska komma fler till del i hela landet. På tre områden har myndigheten särskilda regeringsuppdrag, dessa handlar om regional närvaro, moderna beredskapsjobb i staten samt en samlad lösning för Nationalmuseums lokalförsörjning.

Kvalitativa aspekter av verksamhetens resultat

Enligt regleringsbrevet till Nationalmuseum för 2018 ska myndigheten definiera och redovisa de kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat. Enligt myndighetens bedömning kan verksamhetens kvalitet främst värderas av museets besökare och de som använder sig av museets tjänster på olika sätt. Vidare är andra personer och institutioner med relevant kompetens också viktiga när det gäller att värdera kvalitet. Givetvis är museets egen uppfattning om verksamhetens kvalitet utifrån den egna kunskapen om hur arbetet utförs och uppdraget uppfylls också av stor vikt. Innebörden av begreppet kvalitet förändras över tid, något som såväl myndigheten och beslutsfattare bör ha respekt för. Eftersom Nationalmuseum under 2018 genomförde ett mycket stort arbete för att kunna ta emot besökare i det nyrenoverade museet är det oundvikligt att myndigheten detta år koncentrerar redovisningen av de kvalitativa aspekterna av resultatet som just det arbetet lett till.

Den stora tillströmningen av besök är ett kvitto på att museet betraktas som intressant, relevant och en källa till både förströelse och kunskap hos den enskilde besökaren. Museet bedömer också att det är många olika grupper och även nya grupper som söker sig till museet, inte minst barn och unga. Av mängden positiva omnämnanden framgår att verksamheten uppskattas. Inte minst bidrar det nya sättet att visa samlingarna i en kronologisk ordning till att perspektiven breddas.

Den positiva återkopplingen kommer från en mängd besökare och men också andra aktörer. Många av reportagen och recensionerna om museet är av kunniga och erkända journalister och specialister på området, både nationellt som internationellt. De har av myndigheten uppfattats som relevanta synpunkter som kompletterar den bild som museibesökarna ger.

Ett viktigt kriterium för kvalitet ligger i Nationalmuseums genomförande av uppdraget som myndighet. För ett museum som förvaltar en så stor och värdefull konstskatt som Nationalmuseums är den allra främsta kompetensen när det gäller vård och konservering ett absolut krav. Det är viktigt för att verksamheten ska kunna hålla högsta standard. Myndighetens rutiner och instruktioner är noga lagda för att minimera risken för skador och säkerställa att konsten bevaras för framtida generationer.

Samma höga krav och medvetna arbete präglar hur samlingarna förvaltas och kompletteras. Kompletteringarna av samlingarna föregås av en noggrann analys och djupgående diskussioner med personer som besitter hög kompetens på området både inom och utanför museet. Syftet är att samlingarna ska nå en större helhet, berikas, bli mer intressanta samt bidra till att forskningen kan ge nya infallsvinklar och kunskaper. Förvärven utgör en nödvändig utveckling av samlingarna.

Nationalmuseum är en del av det kunskapsbyggande samhället. En viktig kvalitetsaspekt är att Nationalmuseum, samlingarna och den pedagogiska verksamheten ska vara tillgängliga för alla. Därför ska det finnas olika sätt att närma sig konsten. De nya samlingspresentationerna erbjuder nya sätt att möta och ta till sig konsten. Inte minst har användningen av ny teknik ökat antalet sätt att ta till sig myndighetens verksamhet. Genus och mångfald är också viktiga aspekter av ett konsekvent kvalitetstänkande. Allt arbete utgår från att Nationalmuseum ska stå i ständig kommunikation med sin omvärld.

Den pedagogiska verksamheten har som mål att alla, oavsett ålder, ska få möjlighet att introduceras till konsten och möta olika delar av samlingarna. Detta är en oundgänglig del av det kvalitativa arbetet. Kompetensen hos museets pedagoger är hög och verksamheten planeras för att erbjuda flera olika perspektiv. Pedagoger som bottnar i djup kunskap och kan röra sig mellan olika områden inom konsthistorien vågar vända och vrida på perspektiv, tänka nytt och tänka om.

Att konst från samlingarna visas i Östersund genom att Nationalmuseum Jamtli öppnade sommaren 2018 innebär en ny visningsplats där konsten kommunicerar med samlingspresentationerna i Stockholm, vilket på flera punkter stärker uppfyllandet av Nationalmuseum:s samlade uppdrag.

De nationella kulturpolitiska målen som beslutades av riksdagen i december 2009 ska styra den statliga kulturpolitiken men även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och landsting. Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

De kulturpolitiska målen är också utgångspunkten för Nationalmuseum:s dagliga arbete i alla delar. För att uppnå målen ska kulturpolitiken främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och att utveckla sina skapande förmågor, något som Nationalmuseum bidrar till genom att välkomna alla besökare samt erbjuda intressanta föreläsningar och visningar. Arbetet för att välkomna barn och unga från hela landet till verksamheten utvecklas ständigt. De nya samlingspresentationerna, som är unika på flera sätt, håller hög kvalitet och rörer mycket stort intresse så väl nationellt som internationellt.

Nationalmuseum:s absoluta ambition är att levandegöra det värdefulla och mångfacetterade kulturarv som samlingarna utgör. Omfattande samarbeten med andra museer och institutioner både i Sverige och utomlands gör att konsten även tillgängliggörs på andra platser.

PUBLIK VERKSAMHET OCH UTSTÄLLNINGAR

Att öppna ett museum som varit stängt så länge kräver detaljerad planering och invigningen skedde därför i flera steg. Före den officiella invigningen hölls visningar för den diplomatiska kåren, samarbetspartners, leverantörer och press. Målgruppen barn och unga prioriterades och cirka 250 skolbarn från hela landet bjöds in som de första besökarna i huset. Dessutom hölls en invigningsfest för särskilt inbjudna personer i veckan före den formella invigningen. Lördag den 13 oktober ägde den högtidliga återinvigningen av Nationalmuseum rum. Museet var försedd med en stor röd, rosett som fick symbolisera en gåva till svenska folket och alla andra besökare. Från en scen vid trappan ner mot kajen talade överintendent Susanna Pettersson, kulturminister Alice Bah Kuhnke och H.M. Konungen förrättade själva invigningen. Uppträdde gjorde Tensta Gospel Choir, Sofia Karlsson och Frida Hyvönen. Invigningsdagen hade museet 9 000 besök och bevakades av ett stort antal journalister och fotografer.

Besökare

Årets besökssiffror för Nationalmuseum innefattar besökarna som kom till museibyggnaden på Blasieholmen från den 13 oktober till och med den 31 december. Trots den korta tiden är siffrorna på samma nivå som museet hade årligen före renoveringen. Under 2018 var det fri entré till samlingarna men entré till vissa tillfälliga utställningar. Under året har Gustavsbergs Porslinsmuseum varit stängt för ombyggnad medan Nationalmuseum Jamtli tillkom som utställningsplats i Östersund.

Tabell 2

Besökare	2018	2017	2016
Antal besökare – totalt Nationalmuseums utställningsplatser	821 525	561 351	600 856
Nationalmuseum*	311 303	46 541	122 133
Gustavsbergs Porslinsmuseum**	0	16 727	18 958
Drottningholms slott	187 108	196 632	172 712
Gripsholms slott	60 838	62 466	58 133
Gustav III:s antikmuseum	52 867	51 091	39 722
Leufsta	4 801	4 485	4 387
Läckö slott	109 000	136 400	138 700
Nynäs slott	21 290	12 050	9 792
Rosersbergs slott	3 966	5 364	5 393
Strömsholms slott	6 818	7 584	5 808
Tessininstitutet i Paris (Svenska institutet)	26 543	16 872	20 698
Ulriksdals slott	4 536	5 139	4 420
Nationalmuseum Jamtli***	32 455		

* Från 13 oktober till och med 31 december 2018

** Stängt för ombyggnad under 2018

*** Öppnade 17 juni 2018

Nationalmuseum redovisar museets besöksutveckling varje månad till Myndigheten för Kulturanalys. Antalet besök mäts genom besöksräknare vid entrén som räknar alla som går in och ut i museet. I statistiken ingår även besökare till butik och restaurang. På summan dras 1 procent bort för eventuell felräkning och personal. Vid de kungliga slotten och Nynäs slott redovisas verksamhetsbesök baserat på antal försålda biljetter till utställningar som omfattar föremål ur myndighetens samlingar. Manuell räkning används vid Leufsta och vid Tessininstitutet i Paris. Läckö slott tillämpar ingen fullgod metod för beräkning av icke-betalande besök vilket beror på byggnadens disposition, angivna besökssiffror är därför en uppskattning. På Nationalmuseum Jamtli är besöksräknare placerade vid ingången till utställningssalen.

Publikundersökningar

Under 2017 genomförde Nationalmuseum tillsammans med Statens Historiska Museer, Moderna Museet, Världskulturmuseerna, Tekniska museet, Statens maritima och transporthistoriska museer, Stockholms stads kulturförvaltning samt ArkDes en upphandling av ett nytt undersökningsverktyg för att kunna mäta besökarnas nöjdhet och se utvecklingsmöjligheter. Genom att arbeta med samma verktyg kan de deltagande organisationerna jämföra verksamheterna med varandra och på så sätt även få en övergripande bild vad gäller generella besöksmönster.

Undersökningsverktyget ser till det som motiverar människor att engagera sig i eller konsumera konst- och kulturupplevelser istället för bara demografi som gemensamma punkter. Det gör att verksamheten kan leverera erbjudanden och budskap som tilltalar de olika segmenten vilket skapar mer delaktiga, återkommande och nöjda besökare. Undersökningarna administreras av museets egna värdar och genomförs på daglig basis digitalt via smartpads där slumpvis utvalda besökare svarar på frågor utifrån ett antal givna parametrar. De första resultaten för Nationalmuseum kommer att kunna presenteras under våren 2019.

Utställningar

I samband med återöppnandet av museibyggnaden visades flera temporära utställningar. *John Singer Sargent*, *Design Stories* och *A&E Design* var alla utställningar som vände sig till en bred publik. Utställningarna representerade skilda facetter av museets ansvarsområde och syftade alla till att öka besökarnas intresse för konst och design. Både *Design Stories* och *A&E Design* kan ses som en fortsättning på den kraftfulla satsning på utställningar om samtida form och design som Nationalmuseum inledde med Nationalmuseum Design på Kulturhuset Stadsteatern i Stockholm under museets renoveringsperiod.

Utställningen om John Singer Sargent var den första utställningen någonsin om konstnären i Norden, och gav publiken möjlighet att upptäcka en världsledande porträttmålare från tiden kring förra sekelskiftet. Utställningen tillkom i samarbete med en rad internationella institutioner och forskare och en omfattande katalog producerades där ett antal internationella specialister gav nya forskningsperspektiv på konstnärens verk. I både katalogen och utställningen sattes särskilt fokus på Sargents porträtt av historiskt betydelsefulla kvinnor och på hans krigsskildringar från västfronten under första världskrigets slutskede.

Utställningen *Design Stories* tog upp berättelsens betydelse i kommunikationen kring designföremål och designföretag, men också berättelsens betydelse för designprocesser och konceptutveckling. Genom föremål och korta filmer presenterades tio utvalda svenska formgivares perspektiv och tankar.

Utställningen *A&E Design* uppmärksammade att ett av Sveriges viktigaste industridesignföretag fyllde 50 år. I utställningen visades prototyper och färdiga produkter från A&E Designs rika produktion.

För att möta kravet på att stärka museets regionala närvaro och komma fler till del i hela landet, har Nationalmuseum under flera år ordnat utställningar på flygplatser och järnvägsstationer runt om i Sverige i samverkan med Swedavia och Jernhusen. Utställningen *Det offentliga rummet*, som innehåller reproduktioner av målningar i Nationalmuseum:s samlingar, visades under 2018 på järnvägsstationerna i Hässleholm, Lund, Västerås, Linköping, Skövde och Gävle. Utställningen *Crossing Borders – Smart Design* visar tekniskt nyskapande och hållbar svensk design ur samlingarna och är en fortsättning på det samarbete mellan Nationalmuseum och Swedavia som inleddes 2014. Under året har utställningen visats på Göteborg Landvetter Airport, Umeå Airport och Malmö Airport.

Tabell 3

Utställningar	2018	2017	2016
Antal utställningar	6	3	5
Antal utställningar under projektering	20	6	4
Antal föremål ur samlingarna i Nationalmuseum:s utställningar (varav 5 568 st i samlingspresentationerna)	5 910	130	425
Antal inlånade föremål till utställningar	537	280	615
Antal långivare till utställningar	71	4	79

Utställningar på Nationalmuseum

När	Vad
2018.10.13–2019.01.13	<i>John Singer Sargent</i>
2018.10.13–2019.01.13	<i>A&E Design</i>
2018.10.13–2019.02.17	<i>Design Stories</i>

Samarbetsprojekt och utställningar på turné

När	Vad
2017.09.29–2018.02.04	<i>Crossing Borders – Smart Design</i> , Göteborg Landvetter Airport. I samarbete med Swedavia.
2018.02.08–2018.06.10	<i>Crossing Borders – Smart Design</i> , Malmö Airport. I samarbete med Swedavia.
2018.06.15–2019.01.20	<i>Crossing Borders – Smart Design</i> , Umeå Airport. I samarbete med Swedavia.
2017.09.29–2018.04.22	<i>Öga mot öga</i> , Jamtli i Östersund. I samarbete med Folkets Hus och parker.
Hela 2018	<i>Det offentliga rummet</i> , Linköpings, Lunds, Skövdes och Gävles centralstationer. I samarbete med Jernhusen.
Till och med 2018.06.31	<i>Det offentliga rummet</i> , Västerås centralstation. I samarbete med Jernhusen.
Från och med 2018.04.05	<i>Det offentliga rummet</i> , Hässleholms centralstation. I samarbete med Jernhusen.
2018.09.14–2018.12.09	<i>Ingegerd Råman</i> . Utställning på Crafts Gallery, The National Museum of Modern Art, Tokyo.

Nationalmuseum har ett omfattande uppdrag och utställningsverksamheten är en ambitiös del av det. Den är nödvändig för att Nationalmuseum ska kunna uppfylla sitt uppdrag i alla delar, inte minst för att nå den unga publiken och nya publikgrupper. Vidare ger utställningsverksamheten Nationalmuseum möjlighet att uppfylla uppdraget att levandegöra de äldre konstformerna och visa på kopplingar till den nutida konsten och samhällets utveckling, samt verka för konstnärlig och kulturell förnyelse. De utställningar som varit aktuella i samband med återöppningen av museet har varit unika och hållit mycket hög kvalitet men publiktillströmningen har inte blivit så stor som förutspått. Myndigheten bedömer att man i detta fall konkurrerat med sig själv då samlingspresentationerna haft fri entré och den stora publiktillströmningen har inte gynnat den avgiftsbelagda utställningen.

Tabell 4

Medverkans- och utställningsersättning			Utställnings-ersättning (kr)
Konstnär	Utställning	Plats	
Asscrack Design HB	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Pia Wallén	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Iman Aldebe	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Bolon AB	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Anna Kraitz	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Front Design AB	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Banker Wessel AB	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Anna von Schewen	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Monica Förster Design Studio AB	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Petrart Invent AB	<i>Design Stories</i>	NM	30 000
Baldringe Studio AB	<i>Ingegerd Råman</i>	NM	30 000
			330 000

Tabell 5

Kostnader Utställnings- och utlåningsverksamhet (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	51 954	23 869	24 241

Ökningen beror på att all publik verksamhet var mycket begränsad under 2017 och att stora resurser lades på den publika verksamheten inför och efter återinvigningen.

Pedagogisk verksamhet för vuxna, barn och unga

Att museet har varit utan den fasta visningsplatsen i museibyggnaden under fem år har påverkat visningsverksamheten och den publika verksamheten. Under 2018 fokuserades det pedagogiska arbetet på slutproduktion och uppstart av det återöppnade museet.

Vid återöppnandet av museet kunde Nationalmuseum ta emot en stor mängd besökare och erbjuda till introduktioner, fördjupningar och mänskliga möten. Museets Södra ljusgård med hörsalsfunktion användes under de tre första veckorna till fyra till fem introduktioner per dag och därefter dagligen för alla öppna presentationer. Sammanlagt gjordes 110 introduktioner för museet i stort under de knappa tre månader som museet var öppet 2018. Därutöver hölls 11 temavisningar med fördjupningar och möten med museets samlingsintendenter som kompletterades med 12 lunchföreläsningar. Sammanlagt 3 kvällsföreläsningar fördjupade och gav olika facetter av den tillfälliga utställningen *John Singer Sargent*. Visningar för grupper var mycket efterfrågade och på 11 veckor fick mer än 360 grupper konst och byggnaden levandegjord av någon av museets pedagoger. Samarbeten, kurser i huset och övriga visningar hölls för ytterligare 100 grupper.

Museet har både i egen regi och i samarbeten erbjudit vuxna deltagare möjlighet att fördjupa sig i konst, både på museet men också på andra platser. Museet har gett konsthistoriska kurser för vuxna, föreläsningsserier och konststudieresor som en del av olika samarbeten. Sammanlagt har 89 mötestillfällen och 2 resor genomförts. Audioguiden om samlingspresentationerna för vuxna har på ett helt nytt sätt introducerat besökarna till utställningarna. Målet är att presentera museets nya samlingspresentationer med 12 korta intervjuer där besökarna får möta museets sakkunniga och tankarna bakom urval och tematik i de största rummen och tidsperioderna. Även en audioguide om utställningen *John Singer Sargent* togs fram.

Sammantaget ökade antalet deltagare i den pedagogiska verksamheten högst påtagligt under året då 18 476 deltagare kunnat noteras. Det är en mycket stor ökning i förhållande till tidigare år med tanke på att museet var öppet i mindre än tre månader och en stor del av året i övrigt ägnades åt att förbereda återflytten.

Tabell 6

Visningar och pedagogisk verksamhet	2018	2017	2016
Antal bokade visningar vuxna	403	70	91
Antal offentliga visningar	127	102	156
Antal seminarier och föreläsningar	110	8	121
Antal tillfällen för övrig kursverksamhet	9	2	16
Antal deltagare bokade visningar vuxna	8 475	1 548	1 585
Antal deltagare offentliga visningar	7 320	2 048	3 518
Antal deltagare seminarier och föreläsningar	3 590	428	3 824
Antal deltagare kursverksamhet	168	28	155
Totalt antal deltagare pedagogisk verksamhet	18 476	4 052	9 082

Tabell 7

Kostnader Pedagogisk verksamhet (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	4 561	2 796	3 164

Ökningen beror på att all publik verksamhet var mycket begränsad under 2017 och att stora resurser lades på den publika verksamheten inför och efter återinvigningen.

Ett museum för barn och unga

Möjligheten för museet att bedriva arbete för barn och unga har kraftigt förbättrats när huset öppnats igen. Ansenlig tid har lagts på att planera inför återöppningen och att ta fram den nya utställningen för barn och unga.

De första besökarna som välkomnades in i Nationalmuseibyggnaden var barn. 250 skolbarn från hela landet, 12 grupper från 8 skolor, hade förberett sina besök, fått adoptera konstverk och kom resande till museet med tåg. Varje grupp fick sin egen konstpedagog som tog hand om dem hela dagen i olika aktiviteter, från konstsamtal, lunch i restaurangen, skapande i ateljén till vilande konstmeditation på yogamattor bland Strömsalens 1700-talsskulpturer.

Museet har gjort en stor satsning på barn och familjer genom att avdela en utställningssal på 160 kvadratmeter för utställningar till denna målgrupp. Från öppningshelgen och framåt har det varje helg erbjudits öppna familjedagar i de nyinredda ateljéerna med olika teman där det egna skapandet i olika material kunnat utforskas. Under höstlovet öppnades det upp till lovverkstad där mer än 500 tittskåp skapades.

Utställningen *Villa Curiosa* är en sinnlig och filosofisk utställning för barn med nycklar till tolkning och upplevelse av Nationalmuseums samlingar och historia. Glittrande ytor, spännande luckor och kluriga gåtor lockar besökande barn in utställningen. Med lek och upptäckarglädje kan de utforska konst och teman på plats och få verktyg att ta med sig – ut i museet och till konst- och designvärlden i stort. Den är producerad för barn mellan sex och tio år och planerad att stå under minst 1,5 år. Både värdar och ungdomsassistenten har tagit emot familjerna i utställningen under helger och lov, introducerat dem till det förunderliga hemmet och följt upp frågor och funderingar.

För att stötta barns tillgång till samlingarna har en konstabok för barn och en audioguide producerats. Boken *Pippi på konst* innehåller konstverk ur museets samlingar och urval och texter är gjorda av museets pedagoger. I audioguiden får barnen tillsammans med en lekfull guide följa med runt i museibyggnaden och göra nedslag i samlingarna.

Stockholms stad arrangerar varje augusti en sex dagar lång kulturfestival. Nationalmuseum deltog 2018 i barn och familjeprogram på Norrbro och höll en lerverkstad med handledning och prova på-verksamhet. Under fem dagar hade lerverkstaden totalt 2 252 besökande barn och nästan lika många medföljande vuxna.

Under året har material och erbjudanden till skolan arbetats fram och börjat publiceras på museets nya webbplats. Målet är att inleda med att skapa nyfikenhet på den nyrenoverade byggnaden och sedan stegvis utöka antalet program och samarbeten. Museets erbjudanden vänder sig till förskola, grundskola och gymnasium. Det treåriga språkutvecklingsprojektet *Konstexpressen* har varit en viktig del av uppstarten av skolverksamheten i den nyrenoverade byggnaden. Totalt 120 skolgrupper har besökt museet, 55 av dem inom *Konstexpressen*, och 65 bokade klasser från olika skolor. En omfattande lärarstudiedag för 60 lärare avslutade terminen.

Ett skapande skola-projekt genomfördes i mars 2018 på Viks skola i Värmdö kommun, med 10 klasser i åk 4–6 på temat porträtt och identitet.

Nationalmuseum har också deltagit i SAK UNG som är ett projekt som drivs av Sveriges allmänna konstförening med målet är att skapa en plattform för ungas konstintresse. Det vänder sig till deltagare mellan 18–25 år, bedrivs nationellt och startade under 2016 på sex olika orter. På varje plats söker projektet lokala ambassadörer, unga som själva vill skapa en verksamhet som vänder sig till andra unga och som fångar upp deras konstintresse.

Tabell 8

Barn och unga	2018	2017	2016
Antal bokade skolvisningar	105	17	108
Antal ateljéaktiviteter	30	27	23
Konstskola för barn (antal)	5	-	20
Lovverksamhet (antal)	6	5	13
Stockholms kulturfestival (antal dagar)	5	5	5
Antal deltagare skolvisningar	2 311	389	2726
Antal deltagare ateljéaktiviteter	1 422	510	992
Antal deltagare konstskola för barn	50	-	340
Antal deltagare lovverksamhet	892	266	630
Antal deltagare Stockholms kulturfestival	2 252	2 870	2 694
Total antal deltagare barn och unga pedagogisk verksamhet NM	6 927	4 035	7 382

Tabell 9

Kostnader Barn- och ungdomsverksamhet (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	3 121	1 642	1 689

Ökningen beror på att all publik verksamhet var mycket begränsad under 2017 och att stora resurser lades på den publika verksamheten inför och efter återinvigningen.

Nationalmuseum tillgängligt för alla

På Nationalmuseum arbetar en konstpedagogisk intendent med inriktning mot det specialpedagogiska fältet. I arbetet med återöppningen har tidigare erfarenheter och verksamheter lagt grunden för en handlingsplan för att integrera ett inkluderande tankesätt i all verksamhet. Att utforma så mycket som möjligt med ledstjärnan att det som är nödvändigt för några är bra för de flesta. Nedan sammanfattas i några punkter de åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten till Nationalmuseums utställningar och verksamhet.

- Museet har arbetat med att ge förutsättningar för bra publikmöten för personer med funktionsvariationer.
- Skyltar och wayfinding har utformats utifrån förstudier och hänsyn har tagits till höjder, läsbarhet och rörelsemönster i huset. Taktila kartor med översikt över hela byggnaden och punktskrift har producerats och placerats ut på varje våningsplan.
- Taktila stationer har producerats för Skulpturgården och i utställningen om museets renovering, samt en station i den tillfälliga utställningen i Designmagasinet. Arbetet med taktila stationer är ett långsiktigt projekt där skyltning, utformning och annat pedagogiskt material kommer att kompletteras under kommande verksamhetsår.
- Sex lånerullstolar samt två rullatorer har köpts in och finns i foajén. Samtliga kan lånas utan kostnad.

- Hörslinga har installerats av Statens fastighetsverk i Södra Ljussgården, Skulpturgården samt i ateljéerna. Guidesystem med hörhjälp för grupper har köpts in och till dessa finns bärbara hörslingor.
- En handlingsplan för att tillgängliggöra konstens innehåll har arbetats fram utifrån olika behov och förutsättningar. Målet har varit inkluderande lösningar som gör museets berättelser tillgängliga för alla.
- I arbetet med den nya webbplatsen och appen för besökare har riktlinjer för digital tillgänglighet tillämpats.
- Museet har under många år arbetat fram en programverksamhet med visningar på teckenspråk. Filmer på teckenspråk har producerats för information om museet för digital spridning, i första hand via museets webbplats. De berättelser som lyfts fram i audioguiden för vuxna är inplanerade för en produktion av teckenspråksfilmer men genomförandet skjuts till 2019.
- Under hösten genomfördes verksamhet med visningar för personer med synnedsättning och visningar för personer med demensdiagnos och deras anhöriga.
- Nationalmuseum har varit drivande i att stärka nätverket mellan de museer som engagerades i projektet *Möten med minnen*.
- Nationalmuseums intendent med ansvar för tillgänglighet har engagerats som föreläsare och konsult runt om i landet.
- Nationalmuseum deltar i planeringen av projektet Medvaro sedan 2016 och i genomförandet av konstamtal med boende och personal inom delprojektet Konststunder. Det är ett utvecklingsprojekt på Stockholms sjukhem för att stärka konstens roll i sjukhemmets miljö. Under 2018 har det totalt genomförts 50 konststunder på Stockholms sjukhem och Nationalmuseums pedagog har mött drygt 500 boende och personal i fördjupade konstamtal.
- En plan för kompetensutveckling i bemötande har tagits fram och en heldag kring bemötande, tillgänglighet och kroppsspråk för frontpersonal och pedagoger har genomförts.
- Under året har förstudier och möten med Specialpedagogiska skolmyndigheten och lärarträffar genomförts för att lägga grunden till en mer inkluderande skolverksamhet. Första prioritet i arbetet med tillgänglighet för skolan är barn och unga med neuropsykiatriska funktionsvariationer.
- Barnutställningen *Villa Curiosa* går att uppleva med många olika sinnen, olika höjder och är anpassad för rullstolsburna barn.

Tabell 10

Specialpedagogik	2018	2017	2016
Antal aktiviteter	89	11	28
Antal deltagare	476	69	181

Tabell 11

Kostnader Specialpedagogik (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	323	903	816

Minskningen beror på att publik verksamhet bedrivits endast en mindre del av året under 2018. Under 2018 har också arbetats intensivt i renoveringsprojektet för att skapa ett tillgängligt museum. Dessa kostnader redovisas under det avsnittet.

SAMLINGARNA

Under den tid som museibyggnaden var stängd för renovering genomfördes förberedelser för återinvigningen. Att ta fram nya principer för hur museets konst- och designsamlingar skulle presenteras krävde ett omfattande arbete. Redan 2011 påbörjades kunskapsinhämtning och omvärldsanalys från institutioner i olika delar av världen som arbetat med en liknande förnyelseprocess. Utifrån den inhämtade kunskapen och analysen formulerades ett antal mål för arbetet.

De specifika målen var att:

- öka kunskapen om och intresset för konst och design i samlingarna
- skapa meningsfulla möten mellan människor och konst
- erbjuda samlingspresentationer som är enkla att följa och överblicka
- visa fler föremål, såväl kända som okända
- särskilt betona det unika i museets samlingar
- i större utsträckning än tidigare blanda de olika konstarterna
- i samlingspresentationerna utgå från byggnadens arkitektoniska kvaliteter
- erbjuda nutida perspektiv på historien och historiska perspektiv på nutiden

Ett antal faktorer var viktiga vid utformningen av hur föremålen från samlingarna skulle visas.

Hänsyn togs till:

- föremålens visuella egenskaper
- föremålens särskilda konsthistoriska eller historiska betydelse och representativitet
- det unika i enskilda föremål, samlingar eller hur olika verk hänger samman

Det beslutades också att en rad perspektiv skulle beaktas vid utformningen av samlingspresentationerna. Ett genusperspektiv skulle anläggas när det gäller föremålens tillkomst och användning, ett mångfaldsperspektiv när det gäller såväl synliga som osynliga aspekter av människors liv. Barnperspektivet skulle anläggas till stöd för arbetet med att lyfta fram barn och deras villkor och relationer i föremålen. Det har också varit viktigt att samlingspresentationerna på olika sätt knyter an till samtiden.

För att få en mångfald av perspektiv och en viss koncentration av olika utställningar skapades olika koncept. Den främsta är den så kallade Tidslinjen som är den stora, kronologiska presentationen av konst och design från 1500-talet fram till idag. Skattkammaren är en studiesamling av små värdefulla objekt såsom smycken, accessoarer, dosor och fickur samt ett urval av den omfattande samlingen av porträttminiaturer. Vidare finns Designmagasinet som är en studiesamling av keramik med mer än 1 000 föremål från 1700-talet till idag, och som också är en plats för fördjupning kring designprocesser, och Skulpturgården på entréplan som visar skulpturer ur museets 1800-talssamling. Att göra samlingen tillgänglig för barn och unga är ett centralt uppdrag och Barnens konstvärld utgör navet i det arbetet. Utställningen *Villa Curiosa* för barn och unga utgår från människans sinnen och fungerar som en introduktion till samlingarna för barn och unga. Slutligen utgör inredningen i museets restaurang också en del av samlingspresentationerna. Runt 30 formgivare och 20 producenter har på uppdrag från museet tagit fram bortåt 100 föremål till inredningen av restaurangen, allt från glas och bestick till stolar och bord.

Presentationsprincipen är dynamisk; konsten kommer att rotera. Detta innebär att det blir möjligt att visa mer ljuskänslig konst som teckningar och textilier. Hur samlingarna utvecklas genom förvärv har också betydelse och kommer att synas i samlingspresentationerna.

Andra visningsplatser och regional utställningsverksamhet

Nationalmuseum har 13 utställningsplatser runt om i landet. Den 17 juni 2018 öppnades Nationalmuseum Jamtli i Östersund som drivs i nära samarbete med Jämtlands läns stora kulturhistoriska friluftsmuseum Jamtli. Öppningsutställningen *Sex sekler av samtid* bygger på samma tankar och principer som de stora samlingspresentationerna på Nationalmuseum i Stockholm. Skillnaden är dock att på Jamtli används en enda utställningssal för att visa ett tvärsnitt av sex århundradens bildkonst, konsthantverk och design. Antalet utställda föremål på Jamtli är 176 stycken till skillnad från mer än 5 200 i Stockholm, men när det gäller kvaliteten så har ingen åtskillnad gjorts.

Läckö slott utanför Lidköping tillhör de historiska byggnader som idag har fasta samlingar förvaltade av Nationalmuseum. Varje år visas en temautställning och sommaren 2018 ställdes Östersjöfajanser från 1700-talet ut. I utställningen dominerade de svenska fajanserna från bl.a. Rörstrand och Marieberg men även objekt från flera fabriker runt Östersjön visades. För att hylla de baltiska staterna som firade 100 år som självständiga nationer visades färgrika fajanser från Reval, Estland.

Tabell 12

Kostnader Regional närvaro (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	7 878	8 705	7 290

Förvärv

Förvärv är en i instruktionen utpekad uppgift för myndigheten och under det strategiska arbetet med att förnya samlingspresentationerna har uppdraget att genom nyförvärv berika samlingarna fått en särskild betydelse. Myndighetens personal har analyserat samlingarna, identifierat luckor och prioriterat dessa områden när det gäller nyförvärv. Exempelvis konstaterades behov av förvärv inom dansk, tysk och fransk romantik. Ett verk som förvärvades under året var t. ex. Ernst Fries Vy över *Tivoli* från 1826.

Under 2018 fortsatte Nationalmuseum sin bevakning av tidigare förbisedda konstnärskap, inte minst kvinnliga vilket gjorde förvärvet av Elisabeth Keyzers *En konfirmand från Normandie* från 1889 till ett viktigt komplement till samlingarna.

Nationalmuseum förvaltar Statens porträttsamling som består av porträtt från sent 1400-tal till idag. Den kompletteras kontinuerligt med såväl äldre som samtida porträtt, under året förvärvades bl. a. ett fotografiskt porträtt av Greta Garbo av Edward Steichen från 1928.

Inom konsthantverks- och designområdet har både äldre och nutida smycken köpts in för att komplettera och stärka samlingen. Vidare har kraft ägnats åt att förvärva konsthantverk och design från perioden för 1920-talets nordiska klassicism, även betecknad Swedish Grace. Uno Åhréns *Paradissskåpet* som visades vid Parisutställningen 1925 var ett viktigt förvärv som gjordes av Nationalmuseum under 2018. Nationalmuseum har inga egna medel till att förvärva konst, design och konsthantverk, samlingarna berikas genom gåvor samt medel från stiftelser och fonder. År 2015 instiftades Nationalmusei Vänners Designfond som möjliggjort för myndigheten att förvärva ett flertal centrala exempel på samtida svensk industridesign under året.

Antal förvärv, både när det gäller inköp och gåvor har minskat mycket de senaste tre åren. Detta förklaras av att ett stort antal teckningar överlämnats som gåvor under tidigare år. En annan förklaring är att antalet förvärv som registrerades under 2018 minskade när museet iordningställdes inför återöppningen.

Tabell 13

Förvärv	2018	2017	2016
Förvärv till samlingarna – inköp via stiftelser och fonder	171	381	481
Förvärv till samlingarna - gåvor	184	302	681
Summa antal förvärv	355	683	1 162

Som förvärv räknas gåvor samt inköp med medel från stiftelser och fonder. I förvärv ingår inte övertagande av föremål eller föremål som inventarieförts i efterhand.

Bevarandet av samlingarna

Nationalmuseums konstskatt är unik och ska förvaltas för framtida generationer. Utgångspunkten är myndighetens uppdrag att vårda samlingarna. Verksamheten ska ta hänsyn till såväl dagens som kommande generationers möjligheter att uppleva konsten i museets samlingar. Bevarandearbetet utgår från att undvika onödiga risker både när föremålen ställs ut, dokumenteras eller på andra sätt hanteras. Som en del i bevarandet ingår att föremålen ska dokumenteras.

Antalet åtgärdade föremål ökade kraftigt under 2018 och uppgick till totalt 5 531, vilket är en fördubbling i jämförelse med föregående år. Detta är en följd av arbetet som föregått de nya samlingspresentationerna men innefattar även vård av konstverk och föremål vid övriga visningsplatser, bl.a. den tillfälliga utställningen på Nationalmuseum Jamtli, samt inför kort- och långtidsutlån i Sverige och utomlands, i samband med förvärv samt fotografering av föremål till publikationer eller digitaliseringsprojekt. Konserveringsåtgärderna har varit av olika grad, från mindre åtgärder i form av lätt rengöring till mera genomgripande strukturella och stabiliserande åtgärder. Flera av föremålen är mycket känsliga, många är ovärderliga och andra stora och tunga vilket kräver särskilt minutiös planering vid minsta hantering och förflyttning. Som en del av arbetet inför återöppningen har också ett stort antal montrar och glashuvar installerats i syfte att skydda och skapa en så bra miljö som möjligt för de utställda föremålen. Det stora antalet besökare under hösten har inneburit omfattande insatser och ansevärd tid har fått avsättas till åtgärder till följd av högt slitage.

För ett museum som har så stora samlingar som Nationalmuseum är en effektiv förvaring som möter högt uppställda krav på säkerhet och miljö en förutsättning. Sedan sommaren 2018 har det pågått ett intensivt projektarbete inför flytt av magasin. Den stora flytten som genomförs och som innebär att tre föremålsmagasin ska bli ett, är en av Nationalmuseums större föremålsflyttar genom tiderna. Under hösten genomfördes en genomgång och packning av hela keramiksamlingen (ca 9 800 föremål) och därefter designsamlingen (ca 1 300 föremål). Detta arbete ställde höga krav på noggrannhet, ordning samt tillgång till lämplig och säker miljö.

Tabell 14

Vårdade föremål	2018	2017	2016
Antal vårdade föremål i Nationalmuseums samlingar till utställningar och utlån	3 174	2 019	944
Antal vårdade föremål i Nationalmuseums samlingar	2104	183	271
Antal vårdade föremål – externa uppdrag och inlån	253	228	24
Totalt antal vårdade föremål	5 531	2 430	1 239

Tabell 15

Kostnader Vård (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	72 201	60 992	57 788

Kostnaden för vård har ökat p.g.a. de konserveringsinsatser som gjorts inför installationen av de nya samlingspresentationerna och ökade hyreskostnader för magasin.

Lån och utlån

Antalet låntagare som myndigheten har minskar i långsam takt. Det kan ibland förklaras med att låntagare flyttar till nya lokaler som saknar utrymme att visa konst, i enstaka fall är det av ekonomiska skäl och i vissa fall beror det på att man inte anser sig kunna säkerställa att konsten inte riskerar att skadas.

Samtidigt finns ett ökat intresse från flera låntagare för ett mer aktivt samarbete, detta gäller inte minst Regeringskansliet. Myndigheten har de senaste åren med gott resultat samarbetat med Moderna Museet och Statens konstråd, bland annat med de hängningar som har gjorts hos kulturministern och i kvarteret Björnen. Myndigheten har också flera pågående projekt som rör länsresidens. Generellt kan vi se att de låntagare som har lokaler i äldre byggnader är mer intresserade av att låna verk ur Nationalmuseums samlingar än andra.

Långtidslån av konstföremål till statliga myndigheter liksom korttidslån till utställningar är ett viktigt sätt att sprida den statligt ägda konsten i landet och göra den mer tillgänglig utanför huvudstaden. Nationalmuseum har dock tvingats att tillfälligt dra ned något på utlånen till utställningar på grund av återflytten till museibyggnaden och den pågående magasinsflytten. Av samma skäl har lån till internationella utställningar varit mindre omfattande. Nationalmuseum har av strategiska skäl valt att låna ut mer än 60 verk till nästan 20 låntagare under det gångna året. Flera av dessa hör till stora internationella samarbetspartner såsom Louvren i Paris, Rijksmuseum i Amsterdam, National Gallery i London och Metropolitan Museum of Art i New York. Det har handlat om att synliggöra centrala verk i Nationalmuseums samlingar som har kunnat lånas ut under stängningstiden och därmed ge bättre förutsättningar för viktiga inlån i en framtid.

Under 2018 anmäldes ett utlånat verk som försvunnet.

Tabell 16

Utlån	2018	2017	2016
Antal korttidslån ur samlingarna	72	192	511
(Sverige/utlandet)	(10/62)	(18/174)	(216/295)
Antal långtidslån ur samlingarna	8 167	8 161	8 314
(Sverige/utlandet)	(7 898/269)	(7 872/289)	(8 016/298)

FORSKNING OCH KUNSKAPSBYGGGANDE

Forskning

Arbetet med samlingspresentationerna engagerade en stor del av museets forskande personal och verksamheten har därför inte bedrivits i samma utsträckning som tidigare år. Under året avslutades ett långvarigt forskningsprojekt i och med publikationen av den resonerande katalogen *Dutch Drawings in Swedish Public Collections*. Publikationen bekostades av en rad stiftelser och fonder och presenterades den 7 juni på Kungliga nederländska ambassaden. Bokens bilder och texter finns tillgängliga via museets webbdatabas. Under året har också information från ett urval äldre resonerande kataloger registrerats.

Ett vetenskapligt samarbete med Nationalmuseum låg till grund för delar av utställningen *Dessiner pour bâtir* på Archives nationales i Paris som visades 13 december 2017 till 12 mars 2018. I anslutning till utställningen hölls i februari ett symposium om franska arkitekturritningar från 1600-talet vid Archives nationales och på Svenska institutet i Paris, arrangerat tillsammans med Nationalmuseum.

Nationalmuseum är medlem i RIHA (The International Association of Research Institutes in the History of Art) som bland annat ger ut tidskriften RIHA Journal. Artikeln *Friendship in Representation: The Collaborative Portraits by Jeanna Bauck and Bertha Wegmann* av Carina Reich, har under året processats genom den svenska lokalredaktionen och publicerades i november. Nationalmuseum har också en representant i styrelsen för RIHA.

Den årliga Tessinföreläsningen ägde rum den 20 november. Årets föreläsare Gail Feigenbaum från The Getty Research Institute i Los Angeles talade under rubriken *In The Breach of Decorum. Painting between Altar and Gallery*. Föreläsningen berörde hur altarmålningar i kyrkor köptes eller på andra sätt förvärvades av samlare till deras privata gallerier, och hur målningarnas funktion därmed förändrades från kultobjekt till konstverk.

Nationalmuseum har vidare bjudits in att delta i planeringskommittén för Festival de l'histoire de l'art 2019. Festivalen ordnas av INHA (Institut national d'histoire de l'art) på uppdrag av det franska kulturministeriet. Grundtanken är konstvetenskaplig forskningsförmedling till allmänheten. De nordiska länderna är särskilt inbjudna deltagare 2019 och ett planeringsmöte ägde rum i Paris den 28 november.

Tabell 17

Seminarier och föreläsningar	2018	2017	2016
Antal egna seminarier och föreläsningar	3	7	6
Antal i seminarier och föreläsningar i samverkan	1	2	2

På det konst- och konserveringstekniska området har museet de senaste fem åren inriktat verksamheten på två överlappande områden: utveckling av konserveringsvetenskap samt teknisk utbildning. Konserveringsvetenskapliga forskningsprojekt har bedrivits av Bevarande- och fotoavdelningen i syfte att genom materialteknisk analys få fram ny kunskap om utvalda verk i samlingarna. Inom forsknings- eller konserveringsprojekt, och även i samband med nyförvärv, utförs teknisk utbildning.

Därutöver har inom forskningsområdet ett antal ansökningar lämnats in, beviljats och projekt avslutats. Under 2018 har också avhandlingen *Nationalmuseum i offentlighetens ljus. Framväxten av tillfälliga utställningar 1866–1966* lagts fram vid Umeå universitet.

Tabell 18

Forskningsprojekt	2018	2017	2016
Antal pågående forskningsprojekt	5	6	6
Antal avslutade forskningsprojekt	1		

Arkiv och bibliotek

Nationalmuseum är en kunskapsorganisation och centralt för varje sådan organisation är att det finns arkiv och bibliotek. Verksamheten inom arkiv och bibliotek utgår från myndighetens kunskaps- och forskningsuppdrag samt uppdraget att tillgängliggöra samlingarna och museets verksamhet.

Inom Nationalmuseum finns utöver myndighetsarkivet också enskilda arkiv och bildarkiv med tillhörande bildförmedling. Konstabiblioteket är en del av det nationella biblioteksväsendet och delas med Moderna Museet. Det är en nationell resurs för forskning och kunskapsuppbyggnad inom museets verksamhetsområden. Under 2018 berikades boksamlingen med 1 214 böcker och 414 periodika.

Bibliotek och arkiv används internt av myndighetens anställda men också externt av forskare, studenter och en intresserad allmänhet. Det sammanlagda antalet utlån var 2 101 under 2018 och antalet besök ökade både i arkivet och biblioteket. Ett antal egna seminarier hölls av personalen under året, som också stod bakom produktionen av utställningen *Konstexpositionen och bildexplosionen* i Gamla biblioteket i museibyggnaden med föremål och handlingar från arkiv och bibliotek.

Tabell 19

Arkiv och bibliotek	2018	2017	2016
Antal utlån i biblioteket	2 101	1 319	1 576
Antal besök i arkivet	230	175	160
Antal besök i biblioteket	691	592	581

Publikationer

Det antal publikationer som gavs ut markerar det särskilda år som 2018 var för Nationalmuseums del. Sammanlagt 15 bokverk (inklusive olika språkutgåvor) publicerades.

Det generella målet för museets bokutgivning är att läsaren, oavsett ålder och förkunskaper, ska finna relevanta och intresseväckande böcker där innehållet, både i text och bild, gör läsningen lustfylld och leder till ny kunskap och nya insikter. Det är viktigt att böckerna fyller sitt syfte även om läsaren inte har möjlighet att besöka museet. Samarbeten med både nationella och internationella bokförlag fyller en viktig funktion i museets strävan att utgivningen ska nå så många som möjligt.

Året inleddes med att den resonerande katalogen *Dutch Drawings in Swedish Public Collections* som var resultatet av ett omfattande forskningsprojekt gavs ut. Inför återöppningen följde en rad publiceringar rörande samlingarna, byggnaden och renoveringen. *Nationalmuseum. Konstskatter ur samlingarna* speglar och belyser olika delar av samlingarna genom korta introducerande texter och drygt 400 avbildade konstverk. *Nationalmuseum i nytt ljus* beskriver det historiska skeendet före museibyggnadens uppförande, byggnationen och de förändringar som genomförts under 1900-talet samt det omfattande renoveringsarbetet inför återöppnandet i oktober 2018. *NM&. En ny samling* är en dokumentation som speglar inrednings- och utsmyckningsprojektet som utfördes till museets nya restaurang. Till museets separatutställningar producerades boken *John Singer Sargent* och tabloiden *Design Stories*.

Nationalmuseum gav under 2018 ut flera titlar för barn. Ett exempel är *Pippi på konst! En konstabok för barn och nyfikna vuxna*, som är tänkt att fungera som en barnanpassad introduktion till samlingarna. Boken kommer, i samarbete med förlaget, att översättas och ges ut även på finska, nordsamiska, engelska och arabiska.

Tabell 20

Publikationer	2018	2017	2016
Antal utgivna publikationer	15	6	6
Antal publikationer under produktion	16	15	12

Tabell 21

Kostnader Forskningsverksamhet (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	17 831	16 514	15 148

I kostnaden för forskningsverksamhet ingår forskningsenheten, arkiv och bibliotek och publikationsverksamheten. Kostnadsökningen förklaras huvudsakligen av stora antalet publikationer som producerades inför återinvigningen.

Digitalisering och digital utveckling

Myndigheten strävar efter att vara representerad digitalt och erbjuda en hög digital tillgänglighet till samlingarna. Det långsiktiga målet är att föremålssamlingar, arkiv och allmänna handlingar är digitalt tillgängliga och sökbara. Den digitala besökaren ska möta samma kvalitet som på plats i museet.

Under 2018 investerades i två stora digitala utvecklingsprojekt. Ett projekt syftade till att förbättra tillgången till de digitala samlingarna via Nationalmuseums webbplats. Det andra projektet syftade till att utveckla en ny applikation som besökaren kan använda inför, under och efter besöket vid

Nationalmuseum. Appen Nationalmuseum Visitor Guide lanserades i samband med återöppningen och visar bilder av och information om mer än 5 200 utställda föremål. I den finns också bakgrundsinformation och olika ljudspår. Från den 13 oktober till och med den 31 december hade appen laddats ner av 21 111 användare.

Digitaliseringen av Nationalmuseums samlingar inkluderar bildfångst, registrering av metadata i olika förvaltningssystem samt tillgängliggörande av de digitaliserade samlingarna. Registrering av föremål i museets samlingsdatabas sker fortlöpande i samband med nyförvärv, nyfotografering och utlån och totalt finns närmare 187 400 föremål registrerade varav 131 659 är representerade med en eller flera bilder. Under 2018 ökade antal poster i föremålsdatabasen med 8 709 vilket innebär att 60 procent av de inventarieförda samlingarna är tillgängliga via museets databas online. Samtliga föremål är registrerade i målerisamlingen, skulptursamlingen samt konsthantverks- och designsamlingen. En viktig aspekt i arbetet med registrering är uppgifternas tillförlitlighet och fortlöpande uppdatering. 2018 granskades och kompletterades 7 884 poster, mestadels i förberedelse av samlingspresentationerna. Bredvid denna fortlöpande korrigering fokuserades det på komplettering och korrektur av dokumentation om Statens porträttsamling.

Tabell 22

Digitalisering	2018	2017	2016
Antal registrerade föremål i MuseumPlus	187 386	178 677	174 094

Arbetet med digitaliseringen fortgår inom avdelningen för arkiv och bibliotek och sammanlagt 1 700 fotografier och korrespondens ur det s.k. Aguéliarkivet har digitaliserats under året och 30 556 bildfiler laddats upp museets bilddatabas. Digitaliseringsarbetet har inneburit att personalen haft tillgång till en omfattande bildbank vilket har varit av stort värde under arbetet med återöppningen. Digitaliseringen har också tillgängliggjort bildmaterial rörande museibyggnadens historia och museets utställningshistorik genom en total digitalisering av bildmaterial i arkivlådor.

Nationalmuseum har under året producerat en digital utställning, fränkopplad ett museibesök, som lanserades på Google Cultural Institute i juni 2018. Utställningen *Swedish Women Artists* fokuserar på kvinnliga konstnärskap i museets samlingar med utgångspunkt i vad som visas i museet och inkluderar också arkivmaterial med porträttfoton av de kvinnliga konstnärerna.

Sammanfattningsvis bedömer Nationalmuseum att årets insatser för tillgänglighet genom digitalisering av samlingarna håller hög kvalitet och bidrar till att uppfylla målet att kunna erbjuda konstupplevelser för alla, oavsett geografisk plats. De digitala satsningarna har ökat möjligheterna att ta del av både bilder och texter som ger tillgång till och fördjupad kunskap om Nationalmuseums rika samlingar via olika kanaler.

Tabell 23

Kostnader Digital dokumentation (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	8 890	6 740	6 254

De ökade kostnaderna beror framförallt på de satsningar som gjorts för att tillgängliggöra samlingspresentationer och tillfälliga utställningar i en mobilapplikation.

NÅ UT I FLER KANALER

Sociala medier

Nationalmuseum använder sig av egna konton i sociala medier för att sprida konst och kunskap knutet till museet. Museet sprider också information via andra användares konton, både genom samarbeten med andra kulturaktörer och så kallade influencers, men framför allt genom dialog med de digitala och fysiska besökarna där vanliga människor delar med sig av sitt besök eller engagerar sig i utmaningar och hashtaggar som museet tar fram för att främja konstintresset. Kanalerna stöttar övrig kommunikation och fungerar i sig själva som plattformar för att väcka nyfikenhet och sprida kunskap om samlingarna. De egna kontona i sociala medier har också haft en viktig roll som nyhetsfunktion för att uppdatera kring arbetet med renoveringen, inflyttningen och återöppningen.

Nationalmuseum arbetar aktivt med egna konton på Twitter, Instagram och Facebook. Twitterkontot är på engelska för att nå ut internationellt och har ca 3 300 följare. Instagramkontot hade vid årsskiftet 25 500 följare vilket är en ökning med 10 000 följare sedan 2017. Museet är också aktivt på Facebook och hade vid årsskiftet cirka 18 300 följare. De mest framgångsrika inläggen om konst i samlingarna når cirka 13 000 unika personer i räckvidd och cirka 20 000 unika personer på Instagram. Det som engagerar mest är konst som visas i det nyrenoverade museet. Enskilda konstverk fortsätter engagera och är ett sätt att tillgängliggöra konsten för besökare som av olika anledningar inte har möjlighet att se dem på plats. Den största framgången i sociala medier under året var engagemanget hos de digitala besökarna i museets kampanjer på Snapchat och Instagram. Omvärldsbevakning visar också att besökarna delade med sig av sina besök på museet i sociala medier i en oerhört hög omfattning. Räckvidden för omnämnanden av Nationalmuseum av andra användare i sociala medier för 2018 uppskattas till 90 miljoner visningar.

Tabell 24

Antal följare	2018	2017	2016
Twitter	3 300	2 330	1 870
Facebook	18 300	14 300	12 800
Instagram	25 500	14 800	11 100

Kampanjer

50 dagar innan återöppnandet startades en digital nedräkningskampanj i sociala medier och på webbplatsen. Ett inlägg gjordes per dag och det var en blandning av korta filmer, bilder, berättelser, fakta och kuriosa för att uppmärksamma öppnandet och skapa en förväntan. Nedräkningskampanjen fick stort genomslag i sociala medier och engagemanget hos museets följare var stort, cirka 60 000 unika personer i räckvidd.

Reklamkampanjen inför återöppnandet lanserades samma vecka som museet öppnade. Den hade en ny tonalitet som skulle locka nya grupper och utgick från Alexander Roslins *Damen med slöjan*. Framställningen gjordes genom att lägga till nya ansikten som ersatte originalet och som tolkade de nya målgrupperna Nationalmuseum önskade skulle infinna sig; mångfaldsvinkling, genusöverskridande och åldersoberoende. "Att vara ett museum för alla" var den devis som Nationalmuseum arbetade med och var också basen för den värderingsdrivna marknadsföringen i köpta kanaler.

Press

Under hösten tog Nationalmuseum emot runt 350 journalister och recensenter i museet. Både svensk och internationell media har rapporterat om återinvigningen av Nationalmuseum och det mediala genomslaget var mycket stort. Fokus i rapporteringen låg på arkitekturen, ljuset, färgsättningen och de nya samlingspresentationerna och majoriteten var positiv. Antal möjliga lästillfällen uppgår till närmare 500 miljoner totalt sett och annonsvärdet för artiklarna uppskattas till runt 110 miljoner SEK.

Den 9 oktober hade museet öppet hus för skandinavisk press vilket lockade strax över 200 journalister och recensenter från dagspress, radio, TV, nyhetsbyråer och tidningar inom konst, arkitektur, design, inredning, mat och livsstil. Stora svenska etermedier gjorde även direktsändningar från museet. Utöver detta tog Nationalmuseum emot både enskilda journalister och grupper med främst internationella journalister vid olika tillfällen och själva invigningsdagen bevakades av TV, radio, dagstidningar, bildbyråer och fotografer.

Exempel på media som rapporterade från återinvigningen av museet var utöver svensk media ett stort antal internationella tidningar och tidskrifter såsom *The New York Times*, *The Art Newspaper*, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, *El Pais*, *Apollo Magazine*, *Le Figaro*, *The Daily Telegraph*, m.fl. Tidningen *Arkitektur* gjorde ett specialnummer som handlade enbart om Nationalmuseum och flera tidningar inom design och inredning skrev om inredningen av restaurangen och Gamla biblioteket.

Utöver detta har museet uppmärksammats i media när det gäller nyförvärv till samlingarna, regeringens tillsättning av ny överintendent, invigningen av Nationalmuseum Jamtli i Östersund samt tillfälliga utställningar på exempelvis Gripsholms och Läckö slott.

Webbplatsen

Nationalmuseums webbplats besöks framförallt i syfte att förbereda ett fysiskt besök på museet, något som avspeglas tydligt i statistiken för 2018 då sammanlagt 471 449 användare besökte den. Från strax före det att museet återinvigdes den 13 oktober ökade antalet användare, sessioner och sidhänvisningar per månad med flera hundra procent i jämförelse med tidigare under året. Andelen förstagångsanvändare är ungefär densamma under hela året, men under perioden oktober till december var andelen som använde sidan igen betydligt större. Man stannar längre på museets webbplats och besöker fler sidor.

Under hela året var användarna mest intresserade av att ta del av information som rör det fysiska besöket på museet, något som givetvis blev ännu tydligare under oktober till december. Drygt 80 procent av användarna fanns i Sverige.

Tabell 25

Webbplatsen	2018	2017	2016
Antal användare Nationalmuseums webbplats	471 449	329 834	439 360

PERSONAL OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Nationalmuseum är en kunskapsintensiv organisation som sysselsätter ett mycket stort antal olika yrkeskategorier. Målet är att säkerställa kompetensförsörjningen i alla delar på såväl kort som lång sikt. Många av kompetenserna behövs stadigvarande vid myndigheten för att uppdraget ska kunna genomföras på ett säkert och professionellt sätt.

Myndigheten Nationalmuseum hade vid 2018 års slut 155 medarbetare. Några tillsvidareanställningar har tillkommit under året som en konsekvens av att museibygnaden öppnat och behov av personal som möter besökarna ökat. Utöver tillsvidare- och visstidsanställda arbetade närmare 100 personer som timavlönade för att vid behov stärka den pedagogiska verksamheten, värdar och säljare i butik men även föreläsare och kurirer. Dessa behovsanställningar är helt nödvändiga för att driva verksamheten.

De många och skilda professionerna begränsar möjligheterna till en karriär inom myndigheten. Nationalmuseum försöker tillvarata och utveckla den kompetens som finns inom organisationen och erbjuder en rad såväl interna som externa kompetenshögjande insatser. Myndigheten har en generös hållning när det gäller att bevilja tjänstledigheter för de anställda.

Av de anställda på Nationalmuseum är andelen kvinnliga medarbetare störst. Könsfördelningen inom myndigheten svarar i stort mot den fördelning som finns inom de utbildningar som är adekvata för myndighetens verksamhetsområde. Medelåldern för de anställda vid Nationalmuseum är i stort oförändrad sedan flera år tillbaka, och ligger på mellan 48–49 år. Så stor andel som 53 procent av de anställda är över 56 år vilket innebär att myndigheten successivt behöver se över sin kompetensförsörjning. Myndighetens organisation präglas av en hög utbildningsnivå och flera anställda besitter spetskompetens inom sitt område. Sammantaget har myndigheten vidtagit relevanta och tillräckliga åtgärder i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och regleringsbrev.

Tabell 26

Antal anställda Nationalmuseum	2018	2017	2016
Antal anställda kvinnor	88	84	101
Antal anställda män	49	51	54
Totalt antal anställda	137	135	155
 Totalt Årsarbetskrafter (ÅAK)	 124	 120	 132
varav män	45	47	47
varav kvinnor	79	73	85

Den totala sjukfrånvaron i relation till den tillgängliga arbetstiden för Nationalmuseum har minskat och låg 2018 på 1,29% vilket är mycket lågt men kan förklaras av den stora andelen timanställda. Av den totala sjukfrånvaron 2018 utgjorde långtidssjukskrivna (mer än 60 dagar) 38,97%. Nationalmuseum har för närvarande få långtidssjuka och få rehabiliteringsärenden vilket är glädjande och förhoppningsvis resultatet av ett lyckat arbetsmiljöarbete. Arbetet med arbetsmiljön är prioriterat och myndigheten arbetar kontinuerligt med att försöka minska sjukfrånvaron både med förbyggande arbetsmiljöarbete och genom att erbjuda friskvårdssubvention och friskvårdstimme. Arbetet är också koncentrerat på den psykosociala arbetsmiljön för ett stärkt ledarskap och minskad stress.

Tabell 27

Sjukfrånvaro	2018	2017	2016
Sjukfrånvaro %			
Kvinnor	2,9	4,1	2,9
Män	3,9	3,1	3,7
Anställda 50 år eller äldre	3,8	4,5	2,9
Anställda 30–49 år	2,6	2,4	3,7
Anställda –29 år	3,8	2,1	1,4
Total sjukfrånvaro (alla) %	3,3	3,7	3,2
varav andel långtidssjukfrånvaro (mer än 60 dagar)	38,9	47,3	53,1

Praktik och lönebidragsanställning

Nationalmuseum har tagit emot såväl svenska som utländska studenter och praktikanter med behov av att som en del av utbildningen genomföra studiepraktik. Fem nyanlända erbjöds praktik vid museet under 2018 som en del av regeringens uppdrag att myndigheter ska ta emot nyanlända med uppehållstillstånd som praktikanter. Sammanfattningsvis är erfarenheterna goda, praktikanterna har fått erfarenheter och kunskaper från svenskt arbetsliv generellt och det mångsidiga arbetet vid ett museum specifikt. Myndigheten har också fått ta del av praktikanternas kompetens som kommit verksamheten till godo på flera sätt.

Myndigheten har också fått i uppdrag att ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik. Sammanlagt har Nationalmuseum tagit emot sju praktikanter under året. Den arbetsplatspraktik som myndigheten kunnat erbjuda har sammanfattningsvis fallit väl ut för såväl praktikanter som för myndigheten.

Förutom praktik så har myndigheten haft fem personer på lönebidragsanställning. Nationalmuseum har som uttalat mål att ständigt ställa upp med ett antal platser till Arbetsförmedlingen för olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder, till högskolan för t.ex. praktik eller examensarbeten samt till grundskolan för prao på högstadiet.

SAMHÄLLSANSVAR

Miljö

Miljöarbetet utgår från museets vision om att vara morgondagens museum. Nationalmuseum främjar konsten, konstintresset och konstvetenskapen i samklang med en hållbar utveckling. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på miljön och miljöfrågorna ska vara integrerade i verksamheten. Nationalmuseum ska bidra till en bättre miljö genom ett strukturerat miljöarbete och miljödiplomering enligt Svensk Miljöbas. Enligt miljöpolicyen ska museet följa den lagstiftning som finns, ständigt förbättra sitt miljöarbete, förebygga miljöföroreningar samt säkerställa att tillräckliga resurser tilldelas miljöledning.

Miljöansvaret och miljöpolicyen tillämpas inte minst i de olika val som fattas i myndighetens verksamhet. Detta sker exempelvis i samband med att myndigheten så långt som möjligt väljer varor och tjänster från företag med ett aktivt miljöarbete samt strävar efter att minska användningen av fossila drivmedel vid tjänsteresor, leveranser och bud. Nationalmuseum hanterar också kemiska produkter så att risken för negativ miljöpåverkan minimeras och målet är att myndigheten ska minska den totala mängden avfall och öka andelen sorterat avfall. Ett viktigt medel för att nå de uppsatta målen är att involvera och utbilda medarbetarna till större engagemang, kunskap och intresse för miljöfrågor samt att föra en dialog med besökare och samarbetspartners.

Jämställdhet och mångfald

Nationalmuseums arbete med jämställdhet och mångfald utgår från de antagna policyerna mot sexuella trakasserier och kränkande särbehandling samt handlingsplan för likabehandling, jämställdhet och mångfald. En jämlikhetsgrupp arbetar kontinuerligt på uppdrag av ledningsgruppen med bland annat information om diskriminering till nyanställda, omvärldsbevakning samt uppdatering av policydokument. Under året har en Jämlikhetslåda inrättats dit anställda anonymt kan anmäla diskriminering och trakasserier. Under året genomfördes en medarbetarundersökning där det framkom att det inte förekommer några sexuella trakasserier på arbetsplatsen. Andra frågor om diskriminering och trakasserier som kom upp har aktivt hanterats av ledningen med berörda anställda och tas om hand i det påbörjade strategiarbetet.

Representanter från museet deltog i Jämställdhetsmyndighetens spridningskonferens för jämställdhetsintegrering samt Människliga Rättighetsdagarna. Nationalmuseum har också en representant i styrelsen för föreningen Genus i museer som driver genusfrågor i museer på ett övergripande och nationellt plan. Nationalmuseums intendent med särskild inriktning på genusforskning har under 2018 främst ägnat sig åt att vara curator och arbetsledare för två salar i samlingspresentationerna i museet. Dessa rör konst kring perioden 1870 till sekelskiftet 1900, med teman som *Banbrytande kvinnliga konstnärskap*, *Den moderna staden och prostitution*, *Konsumtion och mode*, *Nationalism*, *Nationalromantik*, *Ellen Key* och *Barnets århundrade*. Föreläsningar och workshops har genomförts i samarbete med bl.a. Kulturhuset Stadsteatern, Dalarnas museum och Skansen. En digital utställning om kvinnliga konstnärskap i museets samlingar har även skapats. Nationalmuseum har också bidragit med artiklar om Jeanna Bauck, Eva Bonnier och Hanna Pauli till det webbaserade Svenskt kvinnobiografiskt lexikon.

Tillgänglighet för personer med funktionsvariation

Fastighetsägaren Statens fastighetsverk är ansvariga för den fysiska tillgängligheten i museibygnaden. Under ombyggnadsprojektet de haft som mål att de verksamheter som bedrivs i fastigheten ska vara tillgängliga för alla besökare och anställda med funktionsvariationer så långt det är praktiskt möjligt. Som hyresgäst har Nationalmuseum under projektet granskat och godkänt de lösningar som Statens fastighetsverk och arkitekterna tagit fram. Nationalmuseum ansvarar för inredning samt skyltning och har följt de tillgänglighetskrav som finns. Bland annat finns taktila kartor samt punktskrift i de publika miljöerna och museet anordnar även visningar för besökare med

funktionsvariationer. Nationalmuseum är därmed en museibyggnad där alla utställningsmiljöer och kontorsytor är tillgängliga för alla besökare och anställda. Myndigheten säkerställer också att övriga lokaler där konsten visas i samarbete uppfyller kraven på tillgänglighet, t.ex. tågstationer, flygplatser och andra museer.

Arbetsrättsliga villkor vid upphandling

Inför upphandling av avtal med värde över tröskelvärdena prövar Nationalmuseum genom en behövighetsbedömning om det är lämpligt att ställa särskilda arbetsrättsliga krav.

Myndigheten genomförde under 2018 en upphandling över tröskelvärdena, den avsåg Konstransporter. Behövighetsbedömningen gjordes genom analys av den upphandlade tjänstens art och vår omfattande kännedom om branschen.

SAMARBETEN

Enligt förordningen med instruktion ska myndigheten bedriva internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Nationalmuseums verksamhet är, av naturliga skäl, beroende av ett bitvis tätt internationellt och interkulturellt samarbete. Dels handlar det om kunskapsutbyte, då sektorn är förhållandevis liten finns behov av att mötas och utbyta erfarenheter och kunskaper i den specifika professionen. Det finns ett behov av att samarbeta kring konsten i samband med utställningar. Listan på både mer omfattande samarbeten i såväl tid som storlek liksom mindre och tillfälliga samarbeten kan göras mycket lång.

Nedan återfinns ett axplock.

- Nationalmuseum har under 2018 fortsatt sitt nära samarbete med den europeiska kulturarvsportalen Europeana. Nationalmuseums personal har varit delaktiga i arbetsgrupper och genomfört föreläsningar.
- Museets medarbetare har planerat och samordnat den andra nordiska dokumentationskonferensen Konserveringsdokumentation som ägde rum på Nationalmuseum den 6–7 december och samlade över 130 konservatorer och andra yrkesverksamma inom fältet.
- Utställningen *John Singer Sargent* tillkom i samarbete med en rad internationella institutioner och forskare. Konstverken i utställningen lånades från flera av världens ledande museer, som National Gallery i London, Metropolitan Museum of Art i New York och Musée d'Orsay i Paris.
- Under 2018 initierades samarbete med det holländska kulturarvsinstitutet RCE (The Cultural Heritage Agency of the Netherlands) eftersom det finns ett ökat behov av att undersöka vibrationers påverkan på museiföremål.
- Samarbete har under året också pågått med en rad internationella institutioner för utställningar som öppnar under 2019 och senare. Som exempel kan nämnas projekt som genomförs tillsammans med SMK, Statens Museum for Kunst i Köpenhamn, Louvren i Paris och Los Angeles County Museum of Art i Los Angeles.

- Ett aktivt samarbete med CATS (Centre for Art Technological Studies and Conservation) i Danmark pågår sedan 2014. Under senaste året har fokus legat på tekniska undersökningar av målningar från utställningen *Dansk guldålder*.
- Medarbetare från Nationalmuseum deltog den 14–15 maj 2018 i ett möte i Haag och Amsterdam inom nätverket MoCMA (Mobility Creates Masters) med inriktning på forskning kring målerigrunder 1550–1700. I nätverket ingår representanter från lärosäten och museer i Nederländerna, Danmark, Storbritannien, Tyskland och Sverige. Nästföljande möte äger rum på Nationalmuseum under 2019.

Samarbete med myndigheter och det civila samhället

Nationalmuseum är en myndighet som är öppen mot det omgivande samhället och de år då museibygnaden hölls stängd innebar att ytterligare vikt lades vid olika typer av samarbeten.

- Under en längre period har Nationalmuseum haft ett samarbete med Riksantikvarieämbetet. I början av 2018 initierades ett utvecklingsprojekt för mätning av luftföroreningar i utställningssalar och montrar av Riksantikvarieämbetet och under året pågick mätningar i det nyligen renoverade museet.
- Nationalmuseum deltar i ett nätverk för samlingschefer som i ett första skede är avgränsat till Centralmuseerna.
- I ett samarbete med Stockholms universitet föreläser museets medarbetare vid lärosätets masterutbildning Technical Art History. En del av utbildningen är studiebesök i konserveringsateljéer där studenter får diskutera fallstudier.
- Nationalmuseum har en mycket aktiv och växande vänförening vars aktiviteter på olika sätt stärker verksamheten. Nationalmusei Vänner är självständigt i förhållande till museet men driver en viktig verksamhet i samarbete med museet.
- Konstabiblioteket är ett offentligt specialbibliotek för konst, fotografi och design och en delad resurs med Moderna Museet.

Samarbete för mer kultur till fler

I regleringsbrevet finns ett uppdrag till myndigheten om mer kultur till fler. Nationalmuseum ska i samarbete med andra aktörer verka för att kulturen ska komma fler till del i hela landet.

Nationalmuseum har genom sitt aktiva arbete de senaste åren högst påtagligt stärkt den regionala närvaron i stora delar av landet. Dels har stängningsperioden tvingat fram ett arbete som bidragit till myndighetens synlighet på olika platser runt om i landet. När museibygnaden i Stockholm har återinvigts innebär det att en stor del av verksamheten åter koncentreras dit. Nationalmuseum har dock tryggt närvaron ute i landet, inte bara genom att ansvara för konsten vid en rad populära besöksmål utan också genom öppnandet av Nationalmuseum Jamtli i Östersund. Myndigheten kom också under första halvan av året överens med Värmdö kommun om att överta driften av verksamheten vid Gustavsbergs Porslinsmuseum efter ombyggnation och anpassning av lokalerna. Utöver dessa visningsplatser så arbetar Nationalmuseum på flera olika sätt för att verksamheten ska bli tillgänglig runt om i landet. Detta sker genom uppsökande verksamhet, grupper som bjuds in till museet och genom att museet bistår med kunskap i olika sammanhang.

LOKALER

Av regleringsbrevet för 2018 till Nationalmuseum framgår att myndigheten ska redovisa alla kostnader som sammanhänger med underhåll och renovering av Nationalmuseums huvudbyggnad. Myndigheten ska därutöver följa arbetet med renovering av Nationalmuseums huvudbyggnad. Myndigheten ska redovisa möjligheter till samordning och lösningar som kan främja en effektiv framtida drift av museet, både avseende utställningsverksamhet och bevarande och vård av samlingarna. Av regleringsbrevet ska Nationalmuseum med utgångspunkt i tidigare redovisad lokalförsörjningsplan ta fram ett förslag på en samlad långsiktig lösning för Nationalmuseums lokalförsörjning.

Den 13 oktober 2018 kunde Nationalmuseum åter igen välkomna sina besökare till huvudbyggnaden efter renoveringen. Återflytten till Nationalmuseum var ett större samordningsarbete mellan flera olika delar av verksamheten. Arbetet startade efter sommaren 2017 och avslutades i och med att museet öppnade igen. Förflyttning av ett stort antal föremål till och från museibygnaden innebar flera månader av kontinuerlig packning, upppackning, transport, inköp av packmateriel, logistik, installation, registrering i föremålsdatabas, samt avsyning och tillståndsbedömning. Samordningen har inte bara rört själva byggnaden utan även arbeten i utemiljö runt museet såsom vägar, parkmiljö och annan infrastruktur. Trots den ambitiösa tidsplanen och flera komplicerade processer som ledde till förseningar lyckades arbetet färdigställas och museet kunde öppna vid utlovad tidpunkt.

Nationalmuseum väntade in i det sista med att fastställa ett invigningsdatum för att undvika förseningar mot besökarna. För att kunna arbeta in den försening som ackumulerats under renoveringsperioden slöt Nationalmuseum, Statens fastighetsverk och Skanska ett avtal så att museibygnaden skulle kunna stå färdig för besökare vid det fastställda datumet. Det innebar en delvis komplicerad samvaro med en uppdelning av lokalerna som renoverades i vissa delar samtidigt som inflytt av föremål skedde i andra delar. Höga säkerhetsåtgärder genomfördes samt klimatbevakning och säkerställande av arbetsplatsen och med dessa insatser kunde besökarna välkomnas på utsatt datum utan försening.

Den 1 oktober 2018 lämnade Nationalmuseum in ett första steg i en samlad lösning för lokalförsörjning. Lösningen syftar till att samla samtliga ytor som myndigheten förhyr utanför museibygnaden på Blasieholmen såsom kontor, magasin och verkstäder etc. i en effektiv lösning. Uppdraget presenterades i en samlad yta med en volym som ska utvecklas och matchas med en geografisk plats under 2019.

Tabell 28

Kostnader Renovering (tkr)	2018	2017	2016
Nationalmuseum	76 334	33 563	54 059

Renoveringen gick in i ett intensivt skede under 2018, vilket avspeglar sig i kostnaden. I kostnadsökningen ingår också hyresbetalningar enligt nytt kostnadshyresavtal. Den höga kostnaden 2016 berodde på det skadestånd som betalades till den f.d. restauratören.

Magasin

Mellan augusti 2018 och första hälften av 2020 genomförs en av de största föremålsflyttarna i museets historia. Tre föremålsmagasin ska under perioden flytta till ett större magasin. Totalt ska 80 000 målningar, skulpturer, möbler, textilier, fotografier och konsthantverk emballeras, flyttas och installeras, något som påverkar och involverar stora delar av organisationen. Museet arbetar också

fortlöpande med magasinerna genom utveckling av funktionalitet med optimala inrednings- och förvaringslösningar. Allt detta sker samtidigt som den dagliga verksamheten pågår som vanligt.

Nationalmuseum Jamtli

Den 17 juni invigdes Nationalmuseum Jamtli i Östersund med utställningen *Sex sekler av Samtid*. Nationalmuseum har fortlöpande deltagit i arbetet med utställningslokalen och arbetslokaler i den nya byggnaden hos Stiftelsen Jamtli.

Tanken på en permanent filial till Nationalmuseum uppkom för åtta år sedan och det första spadtaget togs den 1 december 2016. Museibyggnaden är uppförd i direkt anslutning till Jamtlis museum. I den nya byggnaden har det varit möjligt att kunna särskilja magasin och syn- och packrum från utställningslokalen vilket har resulterat i ett bättre arbetsflöde och mindre belastning för personalen gällande lyft av föremål. Inför installationen av första utställningen upphandlades lös inredning, utrustning och verktyg för att motsvara de lokaler som finns i museibyggnaden i Stockholm.

Verksamheten hade redan från början ett brett utbud av konstpedagogiska program. I den tillhörande konstateljén sker kreativt skapande kopplat till dåtid och nutid med konsten i den aktuella utställningen som gemensam nämnare. I direkt anslutning till ateljén ligger konstlobbyn – en plats för föredrag, mingel och företagsevenemang. Sammantaget blir Nationalmuseum Jamtli ett naturligt komplement till det befintliga Jamtli och en ny besöksanledning i världsklass till Jämtland Härjedalen.

Gustavsbergs Porslinsmuseum

Nationalmuseum övertar driften av Gustavsbergs Porslinsmuseum enligt det samarbetsavtal som förhandlats fram med Värmdö kommun vilket vann laga kraft i juni 2018. Myndigheten har fortlöpande arbetat med underlag till avtalet som även innebär att fastighetsägaren Värmdö kommun kommer genomföra och finansiera en anpassning av museibyggnaden till en museal verksamhet i Nationalmuseums regi.

Gustavsbergs Porslinsmuseums verksamhet projektleds inom avdelningen för samlingar och forskning och omfattar ombyggnationen, samlingspresentationen, utställningar och publikt bemötande i samordning med berörda avdelningar. Parallellt pågår arbetet med den kommande magasinsflytten samt de nya magasinslokaler som planeras för Gustavsbergssamlingen.

Tabell 29

Lokalkostnader NM (tkr)	Hyra	El & uppvärmning	Reparationer och underhåll	Övrig drift	Summa
Statens fastighetsverk	31 382	157	457	1 434	33 431
Stockholms Hamn AB	8 985	64	25	225	9 299
NAPF	4 578	280	64	103	5 024
Tryckfast	7 207	201	85	236	7 729
Jamtli	1 000				1 000
Totalt (tkr)	53 152	701	632	1 998	56 482

AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Tabell 30

Prognos enligt budgetunderlag 2019–2021 avseende myndighetens avgiftsbelagda verksamhet 2018

Prognos 2018	Kostnader		+/– 2018
	Intäkter (tkr)	(tkr)	
Försäljning av varor NM	7 743	7 241	502
Undersökningar, utredningar och andra tjänster	423	423	0
Summa (tkr)	8 166	7 664	502
Övrig avgiftsbelagd verksamhet			
Entréer och visningar	8 300		
Övrigt	8 220		
Summa (tkr)	16 520		

Verksamhet	t.o.m. 2016	+/- 2017	Int. 2018	Kostn 2018	+/- 2018	Ack.+/- utg. 2018
Verksamhet med full kostnadstäckning						
Försäljning av varor NM	-2 695	-405	3 968	-5 050	-1 082	-4 182
Undersökningar, utredningar och andra tjänster	0	0	34	-34	0	0
Summa (tkr)	-2 695	-405	4 002	-5 084	-1 082	-4 182
Övrig avgiftsbelagd verksamhet						
Entréer och visningar			8 786			
Övrigt			7 075			
Summa (tkr)			15 861			

Då budget för avgiftsbelagd verksamhet saknas i myndighetens regleringsbrev jämförs utfallet i stället mot den prognos för 2018 som lämnades i budgetunderlaget 2019–2021.

Prognosen avseende försäljning av varor med full kostnadstäckning baserades på inköpsmönstret hos museets besökare innan museet stängdes för renovering. I efterhand kan konstateras att inköpsmönstret i det nyrenoverade museet är ett annat och att försäljningsintäkten är under förväntan trots de höga besökssiffrorna.

FINANSIELL REDOVISNING

Resultaträkning

	Not	2018	2017
		(tkr)	(tkr)
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		214 022	148 447
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	19 863	26 261
Intäkter av bidrag	2	7 563	6 558
Finansiella intäkter	3	556	440
<i>Summa verksamhetens intäkter</i>		<i>242 004</i>	<i>181 706</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-88 977	-87 090
Kostnader för lokaler		-56 482	-38 190
Övriga driftkostnader		-87 598	-49 553
Finansiella kostnader	3	-194	-128
Avskrivningar och nedskrivningar		-9 840	-6 506
<i>Summa verksamhetens kostnader</i>		<i>-243 091</i>	<i>-181 467</i>
Verksamhetsutfall		-1 087	239
Årets kapitalförändring	5	-1 087	239

Balansräkning

TILLGÅNGAR	Not	2018-12-31	2017-12-31
		(tkr)	(tkr)
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	6	3 582	1 594
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7	29 067	28 595
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8	76 510	4 892
Kulturtillgångar	9	313 708	299 780
Pågående nyanläggningar	10	0	26 669
Summa materiella anläggningstillgångar		419 285	359 936
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	11	7 974	510
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		2 648	1 366
Fordringar hos andra myndigheter		7 863	4 220
Övriga kortfristiga fordringar		9 076	6 510
Summa kortfristiga fordringar		19 587	12 096
Periodavgränsningsposter	12		
Förutbetalda kostnader		28 413	8 012
Upplupna bidragsintäkter		678	87
Övriga upplupna intäkter		2 096	29
Summa periodavgränsningsposter		31 187	8 128
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	13	7 070	13 524
Kortfristiga placeringar			
Värdepapper och andelar	14	3 692	3 988
Kassa och bank			
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	15	2 732	2 746
Kassa och bank		1 360	421
Summa kassa och bank		4 092	3 167
SUMMA TILLGÅNGAR		496 469	402 943

KAPITAL OCH SKULDER	Not	2018-12-31 (tkr)	2017-12-31 (tkr)
Myndighetskapital	16		
Donationskapital	17	312 328	299 780
Balanserad kapitalförändring	18	-2 101	-2 340
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	5	-1 087	239
Summa myndighetskapital		309 140	297 679
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpl.	19	457	251
Övriga avsättningar	20	1 038	910
Summa avsättningar		1 495	1 161
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	21	95 000	37 623
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	22	10 463	19 008
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		18 544	17 498
Leverantörsskulder		20 467	11 367
Övriga kortfristiga skulder	23	1 588	1 112
Summa skulder m.m.		146 062	86 608
Periodavgränsningsposter	24		
Upplupna kostnader		12 349	6 735
Oförbrukade bidrag		13 781	10 736
Övriga förutbetalda intäkter		13 642	24
Summa periodavgränsningsposter		39 772	17 495
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		496 469	402 943
Ansvarsförbindelse	25	22 536	28 081

Anslagsredovisning

		Ingående överförings- belopp	Åretstilldelning enl regleringsbrev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Belopp
Centrala museer: Myndigheter Nationalmuseum 17 08 001 002	26	-12 816	220 477	207 661	-214 085	-6 424

Finansiella villkor enligt RB 2018:

	Villkor	Utfall
Utöver tilldelat belopp under anslaget får NM disponera en anslagskredit	6 608	6 424
NM har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret	35 000	10 823
NM disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten	95 000	95 000
Anslagsposten får användas för att stärka museets regionala närvaro med minst	2 000	4 080

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter	19 863	26 261	39 014	44 708	38 340
Beräknade avgiftsintäkter enligt Regleringsbrev*	-	40 000	34 850	43 000	37 300
Låneram					
Beviljad låneram	95 000	50 000	50 000	50 000	30 000
Utnyttjad låneram	95 000	37 623	26 471	27 922	28 013
Räntekonto RGK					
Beviljad kontokredit	35 000	35 000	25 000	15 000	15 000
Maximalt utnyttjad kontokredit	37 293	27 326	33 783	11 429	2 714
Ränteintäkter	170	72	144	29	31
Räntekostnader	22	0	0	3	3
Anslagskredit					
Beviljad anslagskredit	6 608	15 586	15 399	4 285	4 263
Utnyttjad anslagskredit	6 424	12 816	13 823	3 843	2 775
Anslagssparande					
Utgående överföringsbelopp	0	0	0	0	0
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-1 087	239	-2 623	-1 123	-2 578
Balanserad kapitalförändring	-2 101	-2 340	283	1 406	3 984
Anställda					
Medelantal anställda	137	135	155	154	170
Årsarbetskrafter	124	120	132	130	144
Driftkostnad per årsarbetskraft, kr	1 879	1 457	1 529	1 470	1 293

*Uppgift om beräknade avgiftsintäkter saknas i regleringsbrev för 2018.

Tilläggsuppgifter och noter

TILLÄMPADE REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Redovisning för Nationalmuseum (NM) följer god redovisningssed och årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, FÅB och förordning (2000:606) om myndigheters bokföring, FBF, samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till dessa. Fakturor understigande 20 tkr exklusive mervärdesskatt har inte bokförts som periodavgränsningsposter per 2018-12-31.

För att möjliggöra jämförbarhet mellan åren har, där så behövs, föregående års siffror räknats om enligt samma principer som årets siffror. I de aktuella fallen framgår detta i respektive not. Under våren 2017 fick myndigheten i uppdrag från regeringen att avskilja myndighetens verksamhet vid PEW per den 1 juli 2017. Detta innebär att verksamheten vid PEW ingår i myndighetens resultat för de första sex månaderna 2017.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR OCH SKULDER

Kundfordringar och övriga fordringar upptas till det belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga omsättningstillgångar och skulder värderas till anskaffningsvärdet om inte annat anges i not. Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

VÄRDEPAPPER

Aktier och andelar värderas till det lägsta av marknadsvärde och nettoförsäljningsvärde.

VARULAGER

Varulagret är värderat till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde. Avdrag för bedömd faktisk inkurans har gjorts.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde överstigande 20 tkr, och en beräknad ekonomisk livslängd om tre år eller längre, definieras som anläggningstillgång. Även objekt som utgör en fungerande enhet och vilkas sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 20 tkr klassificeras som anläggningstillgång. Anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden från och med den månad anläggningen tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider:

• Maskiner och inventarier	5 år
• Datorer	3 år
• Möbler	5–10 år
• Bilar	5 år
• Förbättringsutgifter på annans fastighet (hyresavtalets längd, max 10 år)	10 år
• Basutställningar	10 år
• Immateriella anläggningstillgångar	3–5 år

INKÖP AV KONST

NM gör inga egna inköp av konst finansierade med anslagsmedel. Alla förvärv sker med hjälp av donationer från externa givare eller från stiftelser anknutna till NM. I enlighet med stiftelsernas urkunder och testamenten används stiftelsernas avkastning för att utöka NM:s konstsamlingar. Stiftelserna förvärvar konsten och donerar den till NM. NM fungerar som betalningsförmedlare vid konstförvärven. Från och med 2003 har donerad konst upptagits som en tillgång i balansräkningen. Belopp motsvarande anskaffningsvärdet är upptagna under donationskapital.

REDOVISNING AV BARTERAVTAL OCH SPONSRING

NM redovisar barteravtal med Svenska Dagbladet och Grand Hôtel. Detta innebär att Nationalmuseum redovisar intäkter av avgifter och motsvarande kostnader i den omfattning som bartern utnyttjats under året. Utöver detta har Nationalmuseum två sponsringsavtal där myndigheten erhåller pengar och varor med Merrill Lynch Bank of America och The Wineagency.

ÖVRIGA TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Sjukfrånvaro

Myndighetens sjukfrånvaro redovisas under rubriken Personal och kompetensförsörjning.

Lön/ersättning och förmåner till ledande befattningshavare m.m. samt styrelseuppdrag i statliga myndigheter och aktiebolag, tkr	Lön/ersättning 2018
ÖVERINTENDENT	
Susanna Pettersson	623
Berndt Arell	34
Birgitta Castenfors	1 049

I summa lön och ersättning ovan ingår ersättning avseende helår 2018. Birgitta Castenfors var vikarierande överintendent fr.o.m. januari t.o.m. juli. 1 augusti tillträdde Susanna Pettersson. Ersättning till f.d. överintendent Berndt Arell avser slutlön 2017 utbetald i januari 2018.

LEDAMÖTER INSYNSRÅD

Yvonne Gustavsson	6
•SIDA	
•Riksgäldskontoret (RKG)	
•Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)	
•Socialstyrelsen	
•Sjöfartsverket	
•E-hälsomyndigheten	
Anders Sylvén	6
•Diverse styrelseuppdrag inom Profi Fastighets bolagssfär (29 uppdrag)	
Maria Reimer	6
Ann Strömberg	2
Barakat B.Ghebrehawariat	5

Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar (tkr)	2018	2017
	Avgiftsintäkter	15 895	21 749
	- varav 4§ Avgiftsförordningen*	5 427	3 313
	- varav 3§ 2p NM:s Instruktion (utlån, depositioner, entréer, visningar)	8 786	13 446
	- varav 6§ NM:s Instruktion (konservering)	34	39
	- varav 6 kap 1§ Kapitalförsörjningsförordningen (sponsring)	1 026	804
	- övrigt	621	4 148
	Varuförsäljning med full kostnadstäckning NM	3 968	1 066
	Varuförsäljning med full kostnadstäckning PEW	0	3 446
	Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	19 863	26 261

**) I posten 4§ Avgiftsförordningen ingår framförallt fakturering av andra myndigheters del i gemensamma resurser och nyttjande av tjänster tillhandahållna av NM, samt hyresintäkter. De minskade avgiftsintäkterna beror framförallt på att Nationalmuseum bedrivit publik verksamhet endast från mitten av oktober 2018 samt intäkter från verksamheten vid Prins Eugens Waldemarsudde (PEW) ingår t o m juni 2017.*

Not 2	Intäkter av bidrag (tkr)	2018	2017
	Arbetsförmedlingen	326	22
	Göteborgs universitet	194	381
	Statens fastighetsverk	50	0
	Övriga statliga bidrag	0	9
	Summa statliga bidrag	570	412
	NM stiftelser	1 325	2 557
	Ad Infinitum	894	662
	NIAM	1 382	0
	Terra Foundation	1 746	0
	Nationalmusei Vänner	445	115
	Övriga icke-statliga bidrag	1 200	2 812
	Summa icke-statliga bidrag	6 993	6 146
	Summa intäkter av bidrag	7 563	6 558

I den mån de anknutna stiftelserna har donerat konst till museet redovisas detta under donationskapital.

Not 3	Finansiella intäkter och kostnader (tkr)	2018	2017
	FINANSIELLA INTÄKTER		
	Räntekontot hos RGK	170	72
	Särskilda konton RGK	95	135
	Valutakursvinster	176	124
	Övriga finansiella intäkter	116	108
	Summa	556	440
	FINANSIELLA KOSTNADER		
	Lån hos RGK	-22	-14
	Valutakursförluster	-25	-99
	Övriga finansiella kostnader	-147	-15
	Summa	-194	-128

Not 4	Kostnader för personal (tkr)	2018	2017
	Lönekostnad exkl. arbetsgivaravg., pensionspremier o andra avgifter enligt lag o avtal	-58 821	-57 767
	<i>varav lönekostnader till insynsråd och ej anställd personal</i>	-220	-185
	Övriga personalkostnader	-30 156	-29 323
	Kostnader för personal	-88 977	-87 090

Not 5	Årets kapitalförändring (tkr)	2018	2017
	Resultat varuförsäljning NM	-1 082	-376
	Resultat varuförsäljning PEW	0	-246
	Avkastning Barbro Osher	-5	-2
	Resultat PEW	0	1 017
	Avskrivning butiksinredning PEW	0	-154
	Årets kapitalförändring	-1 087	239

Verksamheten vid PEW övergick per 1 juli 2017 till stiftelsen, varför sex månaders verksamhet vid PEW återspeglas i jämförelsetalen avseende 2017. Underskottet i Nationalmuseums butik förväntas öka under evakueringsperioden för att därefter åter vara i balans 3–5 år efter återöppnandet av museibyggnaden på Blasieholmen.

Not 6	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar (tkr)	18-12-31	17-12-31
	IB anskaffningsvärde	4 204	3 594
	Utrangerade	0	-511
	Årets anskaffningar	2 775	1 121
	UB anskaffningsvärde	6 979	4 204
	IB ack. avskrivningar	-2 610	-2 778
	Utrangerade	0	382
	Årets avskrivning	-787	-214
	UB ack. avskrivning	-3 397	-2 610
	Bokfört värde	3 582	1 594
Not 7	Förbättringsutgifter på annans fastighet (tkr)	18-12-31	17-12-31
	IB anskaffningsvärde	19 719	35 907
	Överföring	20 721	0
	Utrangerade	0	-16 188
	Årets anskaffningar	3 511	0
	UB Förbättringsutgifter på annans fastighet	43 951	19 719
	IB, Pågående anskaffningar	20 721	38
	Pågående, årets anskaffning	0	18 441
	Pågående överföringar	-20 721	0
	Rättelse av IB	0	2 242
	UB Pågående anskaffningar	0	20 721
	UB anskaffningsvärde	43 951	40 440
	IB ack. avskrivningar	-11 845	-22 770
	Utrangerade	0	13 530
	Årets avskrivning	-3 039	-2 605
	UB ack. avskrivning	-14 884	-11 845
	Bokfört värde	29 067	28 595
Not 8	Maskiner, inventarier, installationer m.m. (tkr)	18-12-31	17-12-31
	IB anskaffningsvärde	48 431	60 456
	Rättelse av IB	0	15
	Överföring	25 779	0
	Årets anskaffningar	51 854	1 214
	Utrangerade/avyttrade	0	-13 254
	UB anskaffningsvärde	126 064	48 431
	IB ack. avskrivningar	-43 540	-51 490
	Rättelse av IB	0	-15
	Årets avskrivning	-6 014	-3 686
	Utrangerade/avyttrade	0	11 652
	UB ack. avskrivning	-49 554	-43 539
	Bokfört värde	76 510	4 892

Not 9	Kulturtillgångar (tkr)	18-12-31	17-12-31
	IB anskaffningsvärde	299 781	277 460
	Årets anskaffningar	13 927	22 320
	UB anskaffningsvärde	313 708	299 780

Enligt gällande regler har erhållna gåvor av kulturtillgångar fr.o.m. 2003 redovisats som anläggningstillgångar mot donationskapital när beslut om förvärv fattats i Nationalmusei nämnd.

Not 10	Pågående nyanläggningar (tkr)	18-12-31	17-12-31
	IB anskaffningsvärde	26 669	8 910
	Rättelse IB	0	-2 280
	Överföring	-26 669	0
	Årets anskaffningar	0	20 039
	UB anskaffningsvärde	0	26 669

Pågående nyanläggningar avser Nationalmuseums del av investeringar i den renoverade byggnaden på Blasieholmen. Rättelse IB avsåg förbättringsutgift på annans fastighet som felaktigt klassificerades som pågående nyanläggning i bokslut 2016.

Not 11	Varulager (tkr)	18-12-31	17-12-31
	IB	510	865
	Förändring av varulager	7 464	-355
	UB Varulager	7 974	510

Posten varulager består av t ex egenproducerade böcker, konsthantverk, vykort, affischer och andra profilprodukter som säljs i shopen i museet.

Not 12	Periodavgränsningsposter (tkr)	18-12-31	17-12-31
	Förutbetalda hyror	28 413	8 012
	Upplupna bidragsintäkter	678	87
	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 096	29
	Summa periodavgränsningsposter	31 187	8 128

Not 13	Avräkning med statsverket (tkr)	18-12-31	17-12-31
	<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
	Ingående balans	12 816	13 970
	Redovisat mot anslag	214 085	148 508
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-220 477	-149 662
	<i>Fordringar avseende anslag i räntebärande flöde</i>	6 424	12 816
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>		
	Ingående balans	708	770
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-62	-62
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	646	708
	Summa avräkning statsverket	7 070	13 524

Not 14	Värdepapper och andelar (tkr)	18-12-31	17-12-31
	SCA, Serie A	133	474
	Lundberg, serie B	1 771	959
	MTG, Serie B	64	1 329
	Essity, serie A	404	0
	Kinnevik, serie B	979	999
	Likvida medel	341	227
	Summa	3 692	3 988

Aktierna erhöles under 2016 som en testamentsgåva utan särskilda villkor till Nationalmuseum och värderas till nettoförsäljningsvärde.

Not 15	Övriga tillgodohavanden i RGK (tkr)	18-12-31	17-12-31
	Behållning räntekonto B. Osher	973	978
	Behållning räntekonto Wirosfonden	1 759	1768
	Summa	2 732	2 746

Tillgodohavanden avseende Barbro Osher samt Wirosfonden är medel som enligt gåvobrev ska hållas på separata konton.

Not 16	Myndighetskapital (tkr)	Donationskapital	Balanserat kapital avgiftsfinans. verksamhet	Kapitalförändr. enl. RR	Summa
	UB 2017	299 780	-2 340	239	297 679
	IB 2018	299 780	-2 340	239	297 679
	Föregående års kapitalförändring	0	239	-239	0
	Årets kapitalförändring	12 548	-	-1 087	11 461
	Summa årets förändringar	12 548	239	-1 326	11 461
	Utgående bal.	312 328	-2 101	-1 087	309 140

Not 17	Donationskapital (tkr)	Årets donationer	18-12-31	17-12-31
	Wirosfonden	0	86 217	86 217
	Stiftelsen H & ND Qvist	2 825	59 706	56 881
	Nationalmusei Vänner	2 919	40 040	37 121
	A Hirsch Stiftelse	1 664	19 840	18 176
	Ulla och Gunnar Trygg	1 624	18 247	16 623
	Barbro Oshers Fond	0	13 301	13 301
	Övriga	3 516	74 977	71 461
	Donationskapital	12 548	312 328	299 780

Fr.o.m. 2003 har erhållna gåvor av kulturtillgångar redovisats som anläggningstillgångar mot donationskapital. Under året har en donation till ett värde överstigande 30 pbb erhållits:

Konstverk	Värde (tkr)	Donator
- KON18028 Olja av Marie-Philippe Coupin	1 550	Hirsch

Årets donationer omfattar endast föremål som inventarieförts och redovisats på Nationalmusei Nämnd under aktuellt år.

Not 18 Balanserad kapitalförändring (tkr)	18-12-31	17-12-31
Avkastning butiken NM	-3 071	-2 694
Resultat PEW	0	-618
Avkastning Barbro Osher	970	972
Balanserad kapitalförändring	-2 101	-2 340

Not 19 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (tkr)	18-12-31	17-12-31
Ingående avsättning	251	229
Årets pensionskostnad	389	121
Årets pensionsutbetalningar	-183	-98
Utgående avsättning	457	251

Not 20 Övriga avsättningar (tkr)	18-12-31	17-12-31
Ingående balans	910	748
Årets avsättning	128	162
Utgående balans	1 038	910

Övriga avsättningar avser lokala omställningsmedel. Dessa utnyttjas för omställningsarbete i enlighet med det avtal som arbetsgivaren tecknat med arbetstagarorganisationerna. Under 2019 står myndigheten inför stora utmaningar i och med att verksamheten åter flyttat in i det nyrenoverade museet på Blasieholmen och förhoppningen är att åtminstone 500 tkr kommer att användas i omställningsarbetet under kommande år.

Not 21	Lån i Riksgäldskontoret (tkr)	18-12-31	17-12-31
	Låneram 95 000		
	Ingående balans	37 623	26 471
	Årets upptagna lån	67 254	17 187
	Årets amorteringar	-9 877	-6 035
	Lån i Riksgäldskontoret	95 000	37 623

Not 22	Räntekontokredit i Riksgäldskontoret (tkr)	18-12-31	17-12-31
	Beviljad räntekontokredit 35 000		
	Utnyttjad räntekontokredit	10 463	19 009

Not 23	Övriga kortfristiga skulder (tkr)	18-12-31	17-12-31
	Personalens källskatt	1 545	1 112
	Övriga kortfristiga skulder	43	0
	Summa övriga kortfristiga skulder	1 588	1 112

Not 24	Periodavgränsningsposter - Upplupna kostnader (tkr)	18-12-31	17-12-31
	Upplupna semesterlöner och löner inkl sociala avgifter	7 517	5 741
	Övriga upplupna kostnader	4 832	994
	UB	12 349	6 735

Oförbrukade bidrag (tkr)	18-12-31	17-12-31
Statliga bidrag varav	357	407
- Kulturrådet	349	348
- Övriga statliga bidrag	8	59
Icke-statliga bidrag varav	13 424	10 328
- Ulla o Gunnar Trygg	2 425	4 509
- Wirosfonden	2 399	1 380
- Qvist	1 340	0
- Nationalmusei Vänner	2 730	851
- Lundin	1 144	144
- Övriga icke-statliga bidrag	3 386	3 444
Oförbrukade bidrag	13 781	10 736

Förväntad förbrukning av inomstatliga bidrag, tkr:

0–3 mån	30
4–12 mån	165
1–3 år	154
över 3 år	8
	357

Övriga förutbetalda intäkter (tkr)	18-12-31	17-12-31
Hysesintäkt	24	24
Ersättning flyttkostnad	13 618	0
Summa övriga förutbetalda intäkter	13 642	24
 Summa periodavgränsningsposter	 39 772	 17 495

Den stora ökningen av förutbetalda intäkter avser en utbetalning från en tidigare hyresvärd avsedd att täcka flyttkostnader till nya magasinlokaler. Flytten är planerad till 2019.

Not 25	Ansvarsförbindelse (tkr)	18-12-31	17-12-31
	Ansvarsförbindelse	22 536	28 081

Ansvarsförbindelsen avser det betalningsansvar som skulle uppkomma om två hyreskontrakt avseende magasin sägs upp innan de hyresgäst Anpassningar som hyresvärden gjort är helt återbetalda efter tio år. Ansvarsförbindelsens storlek minskar i takt med den tilläggshyra som erläggs kvartalsvis till dess att hyresgäst Anpassningen är helt betald.

Not 26	Redovisning mot anslag (tkr)	2018	2017
	Intäkter av anslag i resultaträkningen	214 022	148 447
	Utgifter i anslagsredovisningen	-214 085	-148 508
	Förändring av semesterlöneskuld	62	62
	Summa	0	0

Regeringsbeslut I:22 (2017-12-13), Ku2016/02464/KO, Ku2017/02086/KO (delvis), Ku2017/02582/LS (delvis)

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR

Stiftelser med anknuten förvaltning

Nationalmuseum förvaltar 17 stiftelser. Sammanlagt uppgick marknadsvärdet på stiftelsernas placeringar 2017-12-31 till 219 mkr (211 mkr). Stiftelserna har under 2017, i enlighet med donatorernas vilja, delat ut 4 888 tkr (8 310 tkr) för inköp av konst till Nationalmuseum och bidrag till museets verksamhet.

Övriga stiftelser

Utöver stiftelser med anknuten förvaltning finns fyra stiftelser som förvaltas av banker i enlighet med donators vilja men där avkastningen kan användas av Nationalmuseum för inköp av konst och bidrag till Nationalmuseums verksamhet. Dessa stiftelser har under 2018 delat ut 9 713 tkr (7 828 tkr).

UNDERTECKNANDE

Nationalmuseums årsredovisning 2018
Dnr: 2.3-56-2019

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm, 22 februari 2019

Susanna Pettersson
Överintendent och myndighetschef
Nationalmuseum

